

# Paragrafen

## Inhoud

Paragrafen .....	1
1. Lokale Heffingen .....	1
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing .....	4
3. Onderhoud Kapitaalgoederen .....	12
4. Treasury .....	17
5. Bedrijfsvoering .....	19
6. Verbonden Partijen .....	25
7. Grondbeleid .....	39
8. Wet open overheid .....	44

## 1. Lokale Heffingen

### Wat zijn lokale heffingen?

#### Algemeen

Lokale heffingen zijn inkomsten die de gemeente ontvangt op grond van publiekrechtelijke regels. In de meeste gevallen zijn dit belastingen, heffingen en retributies die de overheid heft op grond van wettelijke bepalingen.

Bij de lokale lasten maken we een onderscheid tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

1. Zuivere belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen. Ze dienen ter uitvoering van:
  - Collectieve vormen van dienstverlening zoals plantsoenen, verlichting en wegen;
  - Individuele vormen van dienstverlening zonder duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting. Denk hierbij aan onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting en precariobelasting.
2. Heffingen dekken de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Inwoners betalen dit ook als hij/zij de dienst niet wenst. Denk hierbij aan afvalstoffenheffing en rioolheffing.
3. Retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

#### Beleid

Voor de hoogte van de lokale lasten gelden de volgende uitgangspunten:

1. Voor de overige heffingen en retributies streven we ernaar een tarief vast te stellen dat de kosten zo veel mogelijk dekt.
2. De legestarieven stijgen gelijk met de inflatiecorrectie voor de uitgaven. Voor de OZB wordt geen inflatiecorrectie toegepast voor het jaar 2023 zoals door de meerderheid van de raad is aangedragen tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2023-2026.

### Belastingen en heffingen

#### Onroerende zaakbelasting (OZB)

De OZB worden geheven op binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het betreft een directe belasting die is uitgesplitst in:

- *een gebruikersbelasting van niet-woningen* van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt. De opbrengst OZB gebruikers in 2023 bedraagt € 593.323,- (oorspronkelijk begroot 2023 € 607.000,-).
- *een eigenarenbelasting van niet-woningen* van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht. De opbrengst OZB eigenaren niet-woningen in 2023 bedraagt € 874.998,- (oorspronkelijk begroot 2023 € 873.000,-).
- *een eigenarenbelasting van woningen* van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht. De opbrengst OZB eigenaren woningen in 2023 bedraagt € 2.612.559,-

(oorspronkelijk begroot 2023: € 2.642.000,-).

#### Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiel kampeeronderkomens, niet-beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen tegen een vergoeding in welke vorm dan ook voor personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente.

In 2023 wordt de opbrengst over belastingjaar 2022 ontvangen. Deze opbrengst bedraagt € 666.000,-, deze is € 216.000,- hoger dan oorspronkelijk geraamd (begroot € 450.000,-).

#### Forensenbelasting

Onder de naam forensenbelasting wordt een directe belasting geheven van iemand die langdurig in een gemeente verblijft zonder daar zijn hoofdverblijf te hebben. Als langdurig verblijf wordt aangemerkt indien er op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor betrokkene of zijn gezin een gemeubileerde woning beschikbaar wordt gehouden. De werkelijke opbrengsten in 2023 (over belastingjaar 2022) bedragen € 47.591,- (begroot € 35.000,-).

#### Precariobelasting

Onder de naam precariobelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De werkelijke opbrengsten in 2023 zijn € 30.514,- (begroot € 26.000,-)

#### Reclamebelasting

De werkelijke opbrengst in 2023 bedroeg € 48.744,- (begroot € 47.500,-). Het berekend bedrag aan reclamebelasting is uitgekeerd aan de Stichting promotie Eersel (SPE).

#### Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De werkelijke opbrengst rioolheffing 2023 bedraagt € 2.265.352,- en er was een bedrag geraamd van € 2.249.026,-. Het exploitatiesaldo op de post riolering wordt jaarlijks verrekend met de voorziening riolering.

#### *Overzicht verdeling kosten riolering*

Onderstaande tabel geeft een uiteenzetting over de kosten van de riolering (in overeenstemming met het BBV). De overheadkosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. Deze kosten worden verantwoord op het verplichte hoofdstuk 'Overhead'. We baseren de kosten op de totale niet doorbelaste overheadskosten gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten worden - evenals de BTW component – (extra-comptabel) meegenomen in de berekening van de kostendeekkende rioolheffing.

De methodiek voor de berekening van overhead aan de tarieven is opgenomen in de "Financiële verordening gemeente Eersel 2023".

<b>Kostendeekkendheid van de riolering</b>	<b>Begroot 2023</b>	<b>Werkelijk 2023</b>
Kosten taakveld riolering	-1.441.000	-1.550.403
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen)	226.000	10.757
Netto kosten taakveld	-1.441.000	-1.539.646
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead	-182.000	-182.291
BTW	-271.000	-219.370
Egalisatie taakveld riolering	-355.000	-324.045
Totale kosten taakveld riolering	-2.249.000	-2.265.352
Opbrengst heffingen	2.249.000	2.265.352
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>100%</b>	<b>100%</b>

#### Afvalstoffenheffing

Op basis van de werkelijke cijfers afvalverwijdering is ten opzichte van de begroting 2023 sprake van een netto-voordeel van € 24.503,- (inclusief BTW-compensatiefonds effect en overhead). Dit voordeel wordt gestort in de voorziening egalisatie afvalverwijdering.

### Overzicht verdeling kosten afval

Onderstaande tabel geeft een uiteenzetting over de kosten van de afvalstoffenheffing (in overeenstemming met het BBV). De overheadkosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. Deze kosten worden verantwoord op het verplichte hoofdstuk 'Overhead'. We baseren de kosten op de totale niet doorbelaste overheadskosten gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten worden - evenals de BTW component - (extra-comptabel) meegenomen in de berekening van de kostendekkende afvalstoffenheffing. De methodiek voor de berekening van overhead aan de tarieven is opgenomen in de "Financiële verordening gemeente Eersel 2023".

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	Begroot 2023	Werkelijk 2023
Kosten taakveld afval	-1.350.000	-1.318.655
Kosten taakveld verkeer en vervoer	-74.000	-39.472
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	453.000	454.066
Netto kosten taakveld	-971.000	-904.062
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead	-40.000	-72.352
BTW	-253.000	-231.733
Egalisatie taakveld afval	0	-24.503
Totale kosten taakveld afval	-1.264.000	-1.232.650
Opbrengst heffingen	1.264.000	1.232.650
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>100%</b>	<b>100%</b>

### Leges

In de begroting 2023 wordt de totale opbrengst leges geraamd op € 949.981,-. De werkelijke opbrengst 2023 bedraagt € 914.026. De lagere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere opbrengsten voor omgevingsvergunningen.

In 2023 zijn minder aanvragen voor omgevingsvergunningen gedaan dan voorgaande jaren. Dit heeft te maken met stijgende hypotheekrente, stijgende prijzen voor bouwmaterialen en krapte op de arbeidsmarkt ten aanzien van de uitvoering van deze werkzaamheden inclusief de hierbij horende stijgende prijzen. Hierdoor worden nieuwbouwwoningen minder snel verkocht en worden projecten en verbouwingen vaker uitgesteld.

We heffen de leges over een aantal verschillende rechten ter zake van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De geraamde opbrengst bij de primitieve begroting 2023 bedraagt € 949.981,-.

Om de kosten transparant te maken worden deze vanaf 2017 weergegeven op het niveau van taakvelden.

De onderstaande tabel is ook betreffende de kostendekkendheid van de leges - op grond het nieuwe BBV - opgenomen in de jaarrekening.

Kostendekkendheid van de leges	Begroot 2023	Werkelijk 2023
Kosten taakveld burgerzaken (titel 1)	-165.000	-543.925
Kosten taakveld parkeren (titel 1)	-9.000	-5.572
Kosten taakveld wonen en bouwen (titel 2)	-624.000	-708.178
Kosten taakveld openbare orde en veiligheid (titel 3)	-115.000	-113.589
<b>Netto kosten taakvelden</b>	<b>-913.000</b>	<b>-1.371.264</b>
Toe te rekenen kosten		
Overhead	-106.000	-384.378
<b>Totale kosten taakvelden</b>	<b>-1.019.000</b>	<b>-1.755.642</b>
Opbrengst leges (titel 1 t/m 3)	950.000	956.337
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>93%</b>	<b>54%</b>

In artikel 229 b eerste lid van de gemeentewet is bepaald dat de legestarieven zodanig vastgesteld moeten worden dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. De legesverordening is verdeeld in 3 titels, te weten:

Titel1 Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand, naturalisatie e.d.;

- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning. De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drank- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

De legestarieven worden bepaald op basis van de begroting, zodat incidentele hogere of lagere opbrengsten geen invloed hebben op de vastgestelde tarieven.

In onderstaand overzicht wordt de mate van kostendekkendheid van de leges weergegeven:

Kostendekkendheid per titel (incl. overhead)	Lasten 2023	Baten 2023	Kosten-dekking per titel
Titel 1	930.030	242.970	26%
Titel 2	708.178	698.132	99%
Titel 3	117.434	15.234	13%
<b>Kostendekkendheid totale tarieventabel</b>	<b>1.755.642</b>	<b>956.337</b>	<b>54%</b>

### 1.3.9 Vermakelijkhedenretributie

De werkelijke opbrengst in 2023 bedraagt € 87.980,-. De raming 2023 bedroeg € 93.330,-.

### 1.3.10 De geraamde en werkelijke inkomsten

In onderstaand overzicht zijn alle inkomsten ten aanzien van lokale heffingen opgenomen voor 2023.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting 2023	Rekening 2023
Onroerende zaakbelasting	4.122.000	4.080.880
Toeristenbelasting	450.000	666.000
Forensenbelasting	35.000	47.591
Precariobelasting	26.000	30.515
Reclamebelasting	47.500	48.744
<b>TOTAAL ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN</b>	<b>4.680.500</b>	<b>4.873.730</b>
<b>NIET ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN</b>		
Rioolheffing	2.249.025	2.265.352
Afvalstoffenheffing	1.264.340	1.232.650
Leges	949.981	914.027
Vermakelijkhedenretributie	93.330	87.980
<b>TOTAAL NIET ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN</b>	<b>4.556.676</b>	<b>4.500.009</b>

## 1.4 Kwijtscheldingsbeleid

Wanneer men een inkomen heeft op of net boven het bijstandsniveau en niet beschikt over vermogen kan men in aanmerking komen voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen. Bij kwijtschelding komt de verplichting tot betaling geheel of gedeeltelijk te vervallen. Kwijtschelding kan alleen worden aangevraagd door particulieren en niet door rechtspersonen.

In 2023 is voor een bedrag van € 45.346,- kwijtschelding verleend, hiervoor was er een bedrag geraamd van € 55.550,-.

## 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

### Wat is weerstandsvermogen en risicobeheersing?

Het gemeentelijk weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin we in staat zijn financiële tegenvallers op te vangen. Om dit te kunnen moeten we beschikken over een zekere mate van vrije ruimte binnen de begroting en/of de vermogenspositie. Deze vrije ruimte heet ook wel de weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen:

- *De weerstandscapaciteit*: dit zijn de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken;

- *Alle risico's* waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Om risico's goed te kunnen relateren aan de weerstandscapaciteit, benoemen we de risico's in kwantitatieve grootheden. Niet alle risico's zijn relevant voor de weerstandscapaciteit. Niet relevant zijn:

- Concrete of reguliere risico's (afdekken middels voorziening of verzekering);
- Risico's lager dan € 25.000,- (vallen onder reguliere bedrijfsvoering);
- Zeer zeldzame en grote risico's met extreme gevolgen, zoals natuurrampen.

Op 18 december 2007 is de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. Hierin is bepaald dat bij ieder relevant risico naar de volgende punten wordt gekeken:

1. Omschrijving van het risico;
2. Inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt. Hierbij wordt aangegeven hoe vaak een risico zich voordoet. De meerjarenbegroting is voor vier jaar gemaakt. De kans kan dus variëren van:
  - Vierjaarlijks risico (factor 1);
  - Driejaarlijks risico (factor 1,33);
  - Tweejaarlijks risico (factor 2);
  - Jaarlijks risico (factor 4).
3. Uitspraak over hoe het financiële gevolg van een risico is in te schatten: goed, redelijk, slecht of niet.
4. Een inschatting van de mogelijke financiële gevolgen als het risico zich voordoet. Hierbij onderscheiden we een zestal categorieën, namelijk:
  - Risico's met een indicatie > € 25.000,- < € 50.000,- (€ 37.500,-);
  - Risico's met een indicatie > € 50.000,- < € 250.000,- (€ 150.000,-);
  - Risico's met een indicatie > € 250.000,- < € 750.000,- (€ 500.000,-);
  - Risico's met een indicatie > € 750.000,- < € 1.250.000,- (€ 1.000.000,-);
  - Risico's met een indicatie > € 1.250.000,- (geschat indicatief risico);
  - Risico's waarvoor geen indicatie is aan te geven (PM)

Tussen haakjes ziet u hoe het financiële gevolg wordt meegenomen in de berekening. Het aangegeven bedrag vermenigvuldigen we met de risicofactor (zie punt 2).

5. Hoe we met het risico omgaan in termen van vermijden, verminderen, overdragen of accepteren;
  - Vermijden: beleid waardoor een risico ontstaat wordt beëindigd of op een andere manier vormgegeven;
  - Verminderen: risico wordt afgedekt met een verzekering, een voorziening of een ander budget in de programmabegroting;
  - Overdragen: het beleid dat een risico met zich meebrengt, laten uitvoeren door een andere partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt;
  - Accepteren: wanneer het risico niet beïnvloedbaar is en niet op een andere wijze wordt afgedekt, dient eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit afgedekt te worden.
6. Het 'reële' financiële gevolg (kans maal geschat financieel gevolg) van de niet-reguliere risico's.

## Beleid en beleidsdocumenten

De volgende beleidsuitgangspunten gelden:

- Om risico's en tegenvallers op te vangen, hebben we een buffer nodig. Anders is de kans groot dat dekkingsmiddelen in de exploitatiesfeer wegvallen. Het is voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve vaststellen;
- Om de algemene reserve te verruimen, voegen we op te heffen reserves en voorzieningen hieraan toe;
- Om onvoorzien risico's met betrekking tot de bouwgrondexploitatie op te vangen hebben we een afzonderlijke buffer nodig. Daarom is het voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve bouwgrondexploitatie bepalen.

Conform de vastgestelde beleidsnota Reserves en voorzieningen dient de gemeente om onvoorzien risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen een afzonderlijke buffer te hebben. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de begroting en jaarrekening (paragraaf grondbeleid). In de grondnota welke uw raad in december 2017 heeft vastgesteld is vanaf 2017 een nieuwe methodiek besproken. Deze nieuwe methodiek sluit beter aan op de financiële risico's waarvoor een voorziening wordt getroffen. De minimale omvang van de buffer wordt jaarlijks opnieuw berekend waarbij er een minimale omvang van 2,5 miljoen wordt gehanteerd conform de grondnota. In paragraaf 7 grondbeleid staat een verdere toelichting / onderbouwing.

Algemene risico's worden daarbij gedekt uit de algemene reserve (minimale buffer: € 3,5 mln.). En risico's uit bouwgrondexploitaties door de algemene reserve bouwgrondexploitaties.

## Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van alle bronnen waaruit we niet voorziene financiële tegenvallers bekostigen. Het gaat om buffers in de exploitatie of het eigen vermogen die we vrijmaken om niet begrote kosten te dekken, zonder dat we de programmabegroting en het beleid aan hoeven te passen.

Bij de exploitatie gaat het om de volgende posten:

- De stelpost onvoorzien;
- Saldo van de jaarschijven;

Bij de vermogenspositie (de balans) zijn de volgende zaken van belang:

- De omvang van de algemene reserve.

Exploitatiesfeer		2023
Exploitatiesaldo (excl. bouwgrondexploitatie)		7.272.380
Budgetoverhevelingen		-285.251
Resultaatbestemming		-4.604.569
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>		2.382.560
Vermogenssfeer	Stand reserve 1-1-2023	Stand reserve 31-12-2023
Algemene reserve	23.337.282	33.908.041
Bestemmingsreserve sociaal domein	1.956.329	1.956.329
<i>Weerstandscapaciteit vermogenssfeer</i>	25.293.611	35.864.370

Het totale weerstandsvermogen per 31 december 2023 bedraagt € 38.246.930,-. Dit vermogen neemt met € 1.200.000,- toe door afoming van de algemene reserve bouwgrondexploitatie welke worden overgeheveld naar de algemene reserve in 2024. Hierbij moet worden aangetekend, dat ten aanzien van lopende investeringen, die gedekt worden middels beschikking over de algemene reserve nog een bedrag van € 25.602.830,- was uit te geven (zie onderstaande tabel).

Resumerend kan het totale beschikbare weerstandsvermogen per 31-12-2023 als volgt worden becijferd:

Weerstandscapaciteit exploitatie	€ 2.382.560,-
Weerstandscapaciteit vermogenssfeer	€ 35.864.370,-
Afoming algemene reserve bouwgrondexploitatie	€ 1.200.000,-
Nog te beschikken over de algemene reserve (zie onderstaande tabel)	€ -25.602.830,-
Totale gecorrigeerde weerstandscapaciteit	€ <u>13.844.100,-</u>

Het voorgaande betekent dat het – rekening houdende met de beschikbaar gestelde kredieten tot met raadsvoorstellen 28 mei 2024 – het **totale beschikbare weerstandsvermogen afgerond € 13,8 miljoen** bedraagt.

Beslag restantkredieten op de algemene reserve	Bedrag
Transformatie kerkgebouw tot gsh Steensel	€ 4.612.788
Onderzoek luchtbehandeling installaties GSH (2022)	€ 60.000
Andere kijk op dorpsraden	€ 131.132
Ventilatiemaatr basisschool st Lucij en Disselboom	€ 27.308
Actualisatie Kempische visie op wonen	€ 6.764
Visie akkers van Eersel	€ 100.000
Ecol. verbind. zone Kleine Run	€ 262.167
Gebiedsontwikkeling Levende Run	€ 78.195
Incidentele maatregelen recreatie	€ 30.235
Herstelmaatregelen gemeentelijke landschapselementen	€ 68.037
Plan Bos en Boom (excl. grond)	€ 363.245
Plan Bos en Boom (grond)	€ 201.471
Opstellen nieuw bomenbeleids en beheersplan	€ 25.000
Herziening ruimtelijke plannen	€ 189.501
Visie transformatielocatie best steed geb (MIP2019)	€ 17.275
Omgevingsvisie 2.0+3.0 (MIP 21+22)	€ 397.991
Energiereductie gem. gebouwen, zonder terugbetaalverplichting	€ 742.000
Uitvoeringsprogramma duurzaamheid	€ 157.556
Geluidsbeleid (MIP 2019)	€ 15.000
Onderz transitie best gem vastgoed (MIO 2019)	€ 25.000
Transitievisie warmte en energie	€ 170.215
Uitv plan v aanpak energiereductie, zon op dak (21+22+23+24)	€ 479.039
Ontwikkeling vliegveld Eindhoven	€ 17.000
Subs.reg.energiebesp.maateg.partic.23-24	€ 247.428
Aanleg fietspad Stevert (MIP2017)	€ 175.480
Vrijliggend fietspad Duiselseweg	€ 687.288
Vrijliggend fietspad Urnenweg (MIP 2020)	€ 578.120
Bijdr bereikbaarheidsagenda regio brede projecten	€ 209.543
Looproute mensen met beperking Markt-Hint (2021)	€ 1.442
Haalbaarheidsonderzoek geluidswal A67 (2021)	€ 9.215
Fietsvoorziening Domineespad Duizel	€ 969.362
Voorber. Fietspad Nedermolen/Zandstraat-Turfweg	€ 85.000
KTM Randweg A2 onderdeel mobiliteitshub	€ 200.000
Rehabilitatie Hoogeloonsedijk	€ 126.000
Middenweg Eersel – Bergeijk – N397 (MIP'09+17+	€ 118.837
Maatregelenpakket mobiliteitsstrat De Kempen	€ 177.552
Accommodatiebeleid	€ 59.387
Zwembad Eersel	€ 9.432.758
Herijking en update erfgoedbestand	€ 2.623
Update bestand cultuurhistorisch waardevolle panden	€ 30.000
Herontwikkeling Kempenmuseum	€ 2.725.733
Kunstwandelaroute "verb.door verbeelden"	€ 45.106
Innovatie (MIP 2016 t/m 2024)	€ 80.998
Meetnet luchtkwaliteit en geluid	€ 85.000
Slim Steensel	€ 75.000
Onderz. Locaties bedrijventerrein in de Kempen	€ 15.567
Ongeregistreerd grondgebruik	€ 65.500
Recr uitkijktoren en fietspad/ mindervalidenpad	€ 140.306
Projecten vrijetijdseconomie (BM)	€ 422.399
Uitvoering coalitieakkoord	€ 152.669
Coalitieakkoord bestuursopdr. Ontwikkelstr. Kempen	€ 38.875
2021 Digitaal vervanging milieuvergunning	€ 40.000
Inhuur cyclisch bouwen	€ 428.723
<b>TOTAAL GENERAAL</b>	<b>€ 25.602.830</b>

## Risicobeheersing

In onderstaande tabel staan risico's. De risico's zijn vertaald in de mate van inschatbaarheid, beheersing risico en 'reëel' financieel gevolg (= kans x financieel gevolg). Het totaal resulteert in een totaal benodigde weerstandscapaciteit. Welke we vervolgens gebruiken voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

Risico	Kans	Mate van inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen	Beheersing risico	Reëel financieel gevolg
<i>Het beleid van hogere overheden:</i>					
Wet maatschappelijke ondersteuning	4	Redelijk	37.500	Accepteren	150.000
Jeugdhulp	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
<i>Bijzondere bijstand</i>					
Bijzondere bijstand	2	Redelijk	37.500	Accepteren	75.000
Verontreinigde grond	2	Slecht	150.000	Accepteren	300.000
WW-verplichting	1	Slecht	100.000	Accepteren	100.000
<i>Samenwerking met andere gemeenten of instanties:</i>					
Verbonden partijen	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Gemeentelijke overeenkomsten	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
Informatiebeveiliging	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
<i>Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen:</i>					
Algemene uitkering	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Prijsstijgingen	4	Slecht	100.000	Accepteren	400.000
Renteontwikkeling	4	Redelijk	150.000	Accepteren	600.000
<b>Totaal benodigde weerstandscapaciteit</b>					<b>3.725.000</b>

## Conclusie

De ratio weerstandsvermogen is berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit per jaar te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3.725.000,-). De ratio weerstandsvermogen bedraagt 3,72 (€ 13.844.100,- gedeeld door € 3.725.000,-)

Dit ratio voldoet aan de gestelde norm qua weerstandsvermogen zoals is vastgelegd in de Financiële Verordening (we streven naar een ratio tussen 1 en 2). Deze ratio is hoger dan de ratio zoals vermeld in de begroting 2024 aangezien in deze jaarrekening bij de bepaling van het weerstandsvermogen geen rekening wordt gehouden met investering die nog niet door uw raad beschikbaar zijn gesteld.

### Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden

#### **Wet maatschappelijke ondersteuning**

Voor alle Wmo maatwerkvoorzieningen geldt dat sprake is van een open-eind regeling. De hoogte van de uitgaven is afhankelijk van het aantal Wmo-voorzieningen dat uiteindelijk wordt ingezet en is dus lastig te ramen. Sinds 2019 zien we een stijging van de inzet van Wmo-voorzieningen. Deze stijging zien we met name voor hulp bij het huishouden en begeleiding, vooral ook veroorzaakt door de introductie van het abonnements-tarief per 1 januari 2019. Eind 2021 hebben de landelijke regerende partijen in het regeerakkoord aangegeven te willen toewerken naar een eerlijkere eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden met landelijke normen. Inmiddels wil het rijk naar een inkomensafhankelijk bijdrage voor alle Wmo voorzieningen. Verwacht wordt dat deze bijdrage per 1 januari 2026 wordt ingevoerd. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 37.500,-.

#### **Jeugdhulp**

Landelijk is uitgesproken dat de budgetten vanuit het Rijk structureel te laag zijn. Om die reden zijn de rijks-middelen verhoogd. Tevens houdt het rijk hierbij rekening dat deze verhoging deels tijdelijk is, dit in relatie tot de hervormingsagenda Jeugd, waarin diverse maatregelen zijn opgenomen om de jeugdzorgkosten te



verlagen. In de uitvoering zijn grote verschillen tussen de verschillende gemeenten in de Kempen als het gaat om het beroep dat op jeugdhulp wordt gedaan. Zowel het aantal cliënten als het soort jeugdhulp dat zij ontvangen is daar debet aan. Voor jeugd geldt overigens, net als bij de Wmo taken, dat sprake is van een open-eind regeling.

Voor jeugd geldt bijkomend dat de gemeente niet de enige verwijzer is. Huisartsen kunnen bijvoorbeeld ook verwijzen naar specialistische jeugdhulp; hierop heeft de gemeente geen directe invloed.

Voor de specialistische jeugdzorg zijn we als gemeente afhankelijk van enkele essentiële zorgbedrijven. Indien deze bedrijven in de financiële problemen komen, raakt dit direct de gemeente als afnemer. Deze kwetsbaarheid is derhalve een risico. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 150.000,-.

### **Bijzondere bijstand**

Gemeenten hebben een taakstelling om statushouders te huisvesten. Door de toestroom van vluchtelingen uit met name Syrië is deze taakstelling toegenomen. Statushouders die nieuw worden gehuisvest doen vaak een beroep op bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten. Door de toegenomen taakstelling nemen de kosten van bijzondere bijstand aanzienlijk toe.

Ook wordt een stijging verwacht van het aantal aanvragen bijzondere bijstand en minimaregelingen als gevolg van de koopkrachtdaling en inflatie. Daarnaast bestaat er tevens een aanzienlijke kans dat de inflatie effect zal hebben op de hoogte van de bijdragen in het kader van de bijzondere bijstand.

### **Verontreinigde grond**

In Zuidoost Brabant is de kans op bodemverontreiniging in de openbare ruimte groot. In het verleden zijn in deze regio vaak zinkassen gebruikt als funderingsmateriaal voor wegen.

Naast financiële risico's voor het (mogen) bewerken, verwerken, opslag en afvoer van vervuilde grond zijn er ook risico's op het gebied van ARBO. Het laatste is redelijkerwijze beheersbaar door het (laten) uitvoeren van onderzoeken, het op de juiste manier beschrijven in de uitvoeringsbestekken en het verzorgen van toezicht hierop. Uiteindelijk is de gemeente als opdrachtgever altijd eindverantwoordelijk voor de (financiële) gevolgen van werken met verontreinigde grond. De risico's zijn beperkt. De in de regio werkzame aannemers zijn goed op de hoogte van de regelgeving.

In de projectramingen voor het MIP zijn de bodemonderzoeken opgenomen in de voorbereidingskosten. Over de afgelopen jaren zijn deze kosten flink toegenomen. Kosten voor eventuele sanering proberen we op voorhand in te schatten met de bodemkwaliteitskaart. Zo nodig nemen we extra saneringskosten op in de projectraming. Het is echter altijd mogelijk dat verontreinigingen bij de steekproeven niet worden aangetroffen. Dit veroorzaakt dan overschrijdingen op het project. Deze zijn dan per definitie fors.

### **WW-verplichtingen**

De gemeente is als werkgever verplicht om, conform artikel 10.16 van de CAO, maandelijks 0,1% premie "Reparatie uitkering WW" in te houden op het salaris van alle medewerkers. Dit betekent vervolgens dat de gemeente risicodragend is voor extra WW-verplichtingen en de gemeente dus mogelijk vanuit het UWV wordt aangesproken op deze WW-verplichting.

### Risico's voortvloeiend uit samenwerking met andere gemeenten en instanties

#### **Verbonden partijen**

We kunnen worden geconfronteerd met financiële tegenvallers van verbonden partijen waarin we onszelf verplichten bij te dragen in eventuele nadelige saldi. Hierop hebben we niet altijd directe invloed. Indien in de loop van een jaar een nadelig saldo ontstaat, leggen we hiervoor separate voorstellen voor aan de raad. Een onderdeel van de verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen. Ons uitgangspunt is dat de gemeenschappelijke regelingen in eerste instantie zelf moeten zorgdragen voor dekking. Ten aanzien van de begroting gaan we zoveel mogelijk uit van de loon- en prijsstijgingen zoals de deelnemende gemeenten deze zelf ook hanteren. Naast dit algemene risico ten aanzien van verbonden partijen, kunnen er ook specifieke risico's ten aanzien van één partij zijn. In 2023 hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in dit kader.

#### **Gemeentelijke (privaatrechtelijke) overeenkomsten**

De gemeente Eersel gaat diverse (privaatrechtelijke) overeenkomsten aan. Er kunnen zich in de uitvoering hiervan situaties voordoen waardoor een risico ontstaat op niet (volledige) nakoming van deze overeenkomsten door partijen. In 2023 is dit slechts bij een risico gebleven.

## **Informatiebeveiliging en privacy**

De gemeente verwerkt en beheert voor de uitvoering van haar taken informatie en persoonsgegevens. Wet- en regelgeving zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) schrijven voor dat informatie beschikbaar en betrouwbaar moet zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen verlagen we het risico op beveiligingsincidenten en de mogelijk negatieve gevolgen hiervan in de vorm van imago- of financiële schade. De Kempengemeenten, de GRSK en Kempenplus werken op het gebied van digitale veiligheid integraal samen. Als één organisatie getroffen wordt door een cyberaanval, raakt dat alle organisaties. Er worden technische maatregelen genomen om dreigingen te monitoren en in geval van een calamiteit snel de juiste expertise in te schakelen. Aanvullend hierop is in 2023 Kempenbreed een crisisplan cyberincidenten vastgesteld, zodat we bij een cybercrisis snel en doeltreffend handelen en we de uitval van dienstverlening en bedrijfsvoering zo veel mogelijk inperken. Daarnaast is er aandacht voor de organisatorische kant van informatiebeveiliging; waarbij we maatregelen vanuit de BIO uitwerken in beleid, procedures en werkafspraken en het bewustzijn en kennis voor informatiebeveiliging vergroten. Hiervoor zijn het afgelopen jaar verschillende activiteiten opgepakt, zoals de aankoop van een platform om het bewustzijn rondom informatiebeveiliging en privacy onder medewerkers te vergroten.

## Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen

### **Ontwikkeling algemene uitkering Gemeentefonds**

#### *Herijking*

Het nieuwe verdeelstelsel is toegepast vanaf het boekjaar 2023. Het nadelige effect voor de gemeente Eersel bedraagt op dit moment € 63,- per inwoner. Het rijk heeft dit nadeel per inwoner vooralsnog gemaximaliseerd tot € 37,50 per inwoner. Voor 2026 hebben we in de begroting vooralsnog rekening gehouden met een nadeel van € 52,50 per inwoner.

#### *BCF-plafond*

In de algemene uitkering wordt rekening gehouden met een ingeschatte btw verhaal door de gemeenten voor hun overheidstaken. In de meicirculaire 2024 rekent het rijk af het verschil tussen de inschatting en de werkelijke gedeclareerde btw. Er bestaat derhalve het risico dat het BCF-plafond (macro) wordt overschreden waarna er een korting in het gemeentefonds zal plaatsvinden. Anderzijds zal bij onderschrijding een aanvullende uitkering plaats vinden. In hoeverre het BCF plafond macro gezien toereikend is/blijft is pas na afloop van het begrotingsjaar bekend.

### **Prijsstijgingen**

Conform voorstel voorjaarsnota 2023-2026 is er in 2023 € 1.000.000,- extra weerstandsvermogen gereserveerd om lopende kredieten in de komende periode te kunnen bijstellen als gevolg van de forse prijsstijgingen waar we op diverse vlakken mee te maken hebben. Meerdere kredieten zijn gedurende 2023 bijgesteld in het kader van prijsstijgingen, door een onttrekking uit de algemene reserve.

### **Renteontwikkeling**

Indien de rente op de geld- en kapitaalmarkt zich ongunstig ontwikkelt ten opzichte van de percentages die in de begroting zijn opgenomen, moeten we mogelijk rekening houden met extra rentelasten (zie ook de treasury paragraaf). De ontwikkeling van de rente is moeilijk in te schatten. Gemeente Eersel zal binnen enkele jaren geldleningen moeten gaan aantrekken ter financiering van de lopende kredieten.

## Risico's die niet vertaald zijn in hiervoor genoemde tabel

### **Onderwijshuisvesting**

In de bestuurlijke planning is opgenomen dat de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijshuisvesting staat geagendeerd voor 2 juli a.s. In het concept raadsvoorstel is een financiële vertaling opgenomen voor de opgave waar we voor staan. Hiermee kan vermelding in de risicoparagraaf komen te vervallen.

### **Afbouw Wet sociale werkvoorziening (Wsw) op aantallen en prijs**

Vanaf 1 januari 2015 is de instroom van de Wsw stopgezet, waardoor de omvang van de doelgroep daalt. De toekenning van het Wsw-deel van het Participatiebudget is gebaseerd op een geschatte daling van het aantal arbeidsplaatsen per gemeente. Of deze daling daadwerkelijk plaatsvindt, is mede afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Daarboven komt nog de verlaging van de fictieve vergoeding per arbeidsjaar. De exacte bedragen worden jaarlijks in de meicirculaire bekend gemaakt en zijn afhankelijk van de feitelijke, landelijke, uitstroom.

## Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De inhoud van de wet is niet concreet, het is namelijk een kaderwet die uitgewerkt wordt in algemene maatregelen van bestuur en uitwerkingsregelingen. De afgelopen jaren zijn de algemene maatregelen van bestuur en de uitwerkingsregelingen uitgewerkt. Hierdoor hebben we met een aantal onzekerheden rekening moeten houden.

In 2023 hebben wij gewerkt aan de implementatie en we waren gereed op 1 januari 2024. In 2024 wordt ervaring opgedaan met de wet en als het nodig is wordt bijgestuurd.

Voor een deel is in de financiering voorzien via het krediet "Herziening ruimtelijke plannen", het gaat hier met name om een aantal procedurele elementen en het opstellen van Omgevingswet-instrumenten. Voor de reguliere uitvoering van de wet is krediet gevraagd in het begrotingsproces.

De invoering van de Omgevingswet heeft naast een verandering van de instrumenten ook gevolgen voor de cultuur en de informatievoorziening.

De verandering op het gebied van cultuur zijn:

- van nee tenzij, naar ja mits
- van toets vooraf, naar handhaven achteraf
- van zorgplicht bij overheid naar zorgplicht bij iedereen
- van inspraak en bezwaar naar brede participatie.

Voor een cultuuromslag zal ook de nodige weerstand overwonnen moeten worden. Maar de organisatie van de gemeente Eersel is al langer bezig met een omschakeling van nee tenzij, naar ja mits en naar integraal werken. De cultuuromslag die gevraagd wordt voor de Omgevingswet past in de algehele verandering van de rol van de overheid van regelaar naar partner.

Met het verminderen van legesinkomsten als gevolg van de Omgevingswet en de gelijktijdig in werking tredende Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is vanaf het jaar 2024 in de begroting rekening gehouden.

## 2.5 Kengetallen

Conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we de volgende kengetallen op:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen;
- solvabiliteitsratio;
- structurele exploitatieruimte
- grondexploitatie
- belastingcapaciteit

Kengetallen behorende bij de rekening 2023	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto schuldquote	-42,9%	-19,6%	-48,1%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	-42,9%	-19,6%	-48,1%
Solvabiliteitsratio	60,3%	63,4%	62,4%
Structurele exploitatieruimte	-4,1%	3,5%	6,2%
Grondexploitatie	-3,8%	2,0%	-5,9%
Belastingcapaciteit	92%	86%	86%

Toelichting op deze kengetallen:

### Schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De schuldquote is voor de gemeente Eersel laag en daalt zelfs nog zodat de gemeente Eersel met dit kengetal ruim voldoende "scoort". Dit lage kengetal houdt verband met het feit dat er de laatste jaren sprake is van een toename van het financieringsoverschot door grondverkoop.

Als algemene norm geven we de volgende richtgetallen.

Algemene normwaarden schuldquote	Schuldquote
Normaal	0% - 100%
Voorzichtigheid geboden	> 100 %
Zeer hoge schuld	> 130 %

### Solvabiliteitsratio

Deze ratio geeft het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Wanneer de helft of meer uit eigen vermogen bestaat is een gemeente voldoende solvabel.

Algemene normwaarden bruto schuld	Ratio solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

#### Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Zoals blijkt uit de tabel is de structurele exploitatieruimte positief, wat aangeeft dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

#### Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het is lastig om hier een norm voor te formuleren aangezien deze norm niets zegt over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw c.q. bedrijventerreinen.

#### Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hieruit blijkt dat de gemeente Eersel in 2023 onder op het landelijk gemiddelde zit.

## 3. Onderhoud Kapitaalgoederen

### Wat zijn kapitaalgoederen?

Kapitaalgoederen zijn belangrijk voor de openbare ruimte en het beheer en behoud daarvan is een taak voor ons. Wanneer we dit niet goed onderhouden, is de kans groot dat we veel klachten krijgen. Dit kan leiden tot ad hoc maatregelen en extra grote uitgaven. Dat noemen we ook wel kapitaalvernietiging. Via inspecties en onderhoudsplannen zorgen we ervoor dat het onderhoud systematisch gedaan wordt.

### Wegen

#### Beleidskader

Op grond van de Wegenwet zijn wij als wegbeheerder verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen. Het gaat om de wegen binnen de bebouwde kom en wegen buiten de bebouwde kom die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Ook de aanliggende berm, sloten en eventuele kunstwerken (bruggen en/of viaducten) horen bij de weg. Het verhardingsoppervlak (asfalt en elementverhardingen) in onze gemeente is ongeveer 1,85 miljoen vierkante meter. De vervangingswaarde hiervan bedraagt ± 189 miljoen euro.

#### Beheer

Het wegenbestand (asfalt, beton, elementverhardingen, inclusief civiele kunstwerken) hebben we tot nu toe in stand proberen te houden met planmatig onderhoud. Door de gemeenteraad is/was het onderhoudsniveau voor de verhardingen generiek vastgesteld op niveau B, met een paar specifieke uitzonderingen. Het daarbij benodigde budget is berekend met het beheerprogramma. De storting in de voorziening (onderhoud) wegen voor 2023 was € 1.315.584,-. Deze storting bevat de volgende componenten:

- Reguliere jaarlijkse storting 2023: € 840.847
- Overboeking saldo t.g.v. opheffen "voorziening degeneratievergoedingen wegen": € 316.275
- Inkomsten degeneratievergoedingen 2023: € 158.462 (geraamd € 10.000)

Door om het jaar alle verhardingen te laten inspecteren, dit te verwerken in ons wegbeheerprogramma en het maken van planning en begroting, houden we een actueel wegbeheerplan en inzicht op het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau.

#### Uitvoering beheerplan wegen

Uit de laatst uitgevoerde weginspectie (2022) blijkt dat de gemiddelde kwaliteit van onze wegverhardingen gezakt is tot rapportcijfer 4,9. Dat is lager dan de ondergrens van het streefniveau B (5,5 - 7,5). Dat dit zou gebeuren was ingecalculeerd aangezien een groot deel van onze wegen is aangelegd tussen 1950 en 1970. Dit komt met name doordat wij ervoor kiezen om wegonderhoud binnen de bebouwde kom uit te stellen tot dat het riool moet worden vervangen. Logischerwijze zakt dan het gemiddelde kwaliteitsniveau onder het ambitieniveau. Daarom hebben wij de laatste jaren steeds meer gestuurd op risico gestuurd wegonderhoud dan op planmatig onderhoud. De consequentie daarvan is dat de kwaliteit van de wegen binnen de kom zakt. Voor (asfalt)wegen buiten de bebouwde kom sturen wij op verkeersveiligheid en voorkomen van

kapitaalvernietiging. Deze beheerstrategie heeft de Raad in januari 2024 geformaliseerd door vaststellen van het beheerplan "Risicogestuurd wegbeheer"

Afgelopen jaar hebben wij aan de hand van de wegininspecties een nieuw beheerplan wegen 2023 -2027 gemaakt en een financieel groeimodel uitgewerkt volgens de principes van risico gestuurd wegbeheer. De financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting 2024 e.v. (zie R23-105)

#### *Jaarlijks onderhoud*

Naast het planmatig onderhoud met behulp van het wegbeheerprogramma voeren we nog diverse onderhoudstaken uit op basis van inspectierondes en vaste onderhoudscycli. Deze onderhoudstaken omvatten onder andere het vegen van de wegen, afgraven en aanvullen bermen, onderhoud wegmarkeringen, onderhoud zandwegen, calamiteitenonderhoud verhardingen, onkruidbestrijding op verhardingen, onderhoud straatmeubilair, uitdiepen bermsloten en het onderhoud aan de duikers onder de wegen. Deze kosten zijn opgenomen in de jaarlijkse exploitatiebegroting

#### *Vervanging van wegen/ rehabilitatie*

Binnen de voorziening (onderhoud) wegen houden we geen rekening met vervangingskosten aan het einde van de levensduur van een weg. De levensduur van een weg op zandgronden zoals in Eersel is ± 60 jaar. Gedurende deze levensduur voeren we twee of drie keer groot onderhoud uit. Aangezien een groot deel van de wegen in het buitengebied van Eersel is aangelegd tussen 1950 en 1970, houden we rekening met een structurele toename van de benodigde kosten voor het vervangen van de wegen. Wij vervangen de wegconstructie pas als de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten voor een weg hoger worden dan de kapitaallasten voor de vervanging van deze weg of als de verkeersveiligheid in gevaar komt.

In het verleden hebben we ervoor gekozen om het vervangen van wegen (verhardingsconstructie) op te nemen in het Meerjarig InvesteringsProgramma (MIP). Dit veroorzaakt extra kapitaallasten. Omdat we het vervangen van wegen zolang mogelijk uitstellen is de kans aanwezig dat we onverwachts vervangingspieken krijgen. En daarmee ook afwijkingen in de prognose. Dit is begrotingstechnisch ongewenst. Daarom hebben we de "reserve rehabilitatie wegen" ingesteld. Hiermee egaliseren we deze schommelingen.

In 2023 hebben we de rehabilitatie van de Broekstraat en Lage Heide (gedeelte Stokkelen-Boevenheuvel), vervangen brug Heike en asfaltdeklagen Rouwven/Oirschotsedijk uitgevoerd. Daarnaast hebben we in 2023 een aantal in 2022 uitgevoerde projecten financieel afgesloten (zie programma 6).

Als we kijken naar de leeftijdsopbouw van de wegen, neemt ook de hoogte van de storting in deze bestemmingsreserve de komende jaren toe. Vanaf de begroting 2019-2022 storten we in het kader van het meerjarig perspectief jaarlijks oplopend € 35.000,- extra in de "bestemmingsreserve rehabilitatie wegen".

Uit de wegininspectie in 2022 zijn verder geen bijzonderheden naar voren gekomen. In het voorjaar van 2024 voeren we de nieuwe wegininspectie uit.

### **Riolering**

#### *Beleidskader*

Aanleg en beheer van riolering zijn gemeentelijke taken. Dit staat zo omschreven in de Wet milieubeheer. Wij zijn op grond van deze wet verplicht om een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen.

In het uitgebreid GRP 2023-2027 is weergegeven hoe we de rioleringstaak in de komende planperiode vormgeven. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw).

In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe we alle kosten door middel van een rioolheffing dekken. De kosten voor het onderhoud en de kapitaallasten worden gedekt vanuit de gemeentelijke rioolheffing. De totale riolering houden we in stand door middel van klein en groot onderhoud. De totale storting in de voorziening riolering bedroeg in 2023 € 324.045,-.

#### *Beheer*

Op grote lijnen is de leeftijd van riolering bepalend voor de vervanging van riolering. Riolering gaat tussen de 60 en 80 jaar mee. De eerste vervangingspiek ligt vanaf 2030.

In het GRP 2023-2027 is voor die periode een totaal investeringsbedrag van ongeveer 12,5 miljoen euro becijferd. In het MIP is slechts voor 8,5 miljoen tot 2028 opgenomen. De beschikbare uitvoeringscapaciteit van ons team Uitvoering en Beheer is momenteel helaas de beperking. Na het voltooiën van projecten

Carquefouplein/Kerkstraat in 2024, Schadewijkstraat en fietspaden Stevert (2025), Urnenweg (2025) en Domineespad (2026), komt er meer ruimte voor de uitvoering van rioleringsprojecten en aanleg van nieuwbouwwijken.

#### *Planmatige vervanging*

Om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in kwaliteit van de riolering, vinden er jaarlijks camera-inspecties plaats. De inspectiecyclus is 10 jaar. Op basis hiervan passen wij het theoretische vervangingsplan riolering steeds aan. Dit ook in combinatie met maatregelen in het wegbeheer. Riolering is in principe maatgevend, omdat het de belangrijkste kostendrager is voor reconstructies. Naast het vervangingsplan kijken we op basis van de jaarlijks uitgevoerde inspectie naar het jaarlijks onderhoud.

In 2023 zijn we gestart met de re-lining van de riolering in Postels Huufke (Vessem), Markt (Eersel), met het leggen van regenwaterriolen in het Carquefouplein/Kerkstraat, het vervangen van het electro-mechanische deel van de drukriolering (1e en 2e fase) en het vervangen van de lucht inblaasunits voor de persleidingen van de drukriolering (zie programma 4)

#### *Jaarlijks onderhoud*

Binnen het beschikbare budget in de begroting voeren we deze noodzakelijke herstelmaatregelen uit. Andere onderhoudsmaatregelen die we jaarlijks uitvoeren zijn onder andere kolken zuigen, reinigen gemalen, inspectie, maaien wadi's en onderhoud van pompen van de gemalen, randvoorzieningen en mechanische riolering.

#### *Metten en monitoren*

Om beter inzicht te krijgen in het functioneren van de riolering meten we vanaf medio 2010 in samenwerking met het waterschap de Dommel aan de overstorten. Het betreft kwantitatieve metingen. Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden hebben we in 2014 een basismetnet ingericht. Bij het beheer van het grondwatermeetnet worden we ondersteund door het waterschap de Dommel en Brabant Water.

### **Openbare Verlichting**

#### *Beleidskader*

De twee speerpunten uit het beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024 zijn uitgevoerd: het verwijderen van lichtmasten in het buitengebied en het ombouwen van de (oranje) SOX verlichting naar LED. Daarnaast wordt bij reguliere vervanging ingezet op het toepassen van LED verlichting. Wij streven naar verdere vermindering van het energiegebruik voor OV tot de 50% energiereductie in 2030 t.o.v. het jaar 2013.

In 2023 hebben we een concept beheerplan Openbare Verlichting geschreven met een looptijd van 5 jaar. In 2024 bieden we u deze te vaststelling aan. De looptijd van 10 jaar past niet meer bij de razendsnelle ontwikkelingen op dit vakgebied. Hoofddoel is om te komen tot een goed vervangingsplan/schema om het onderhoud zo efficiënt mogelijk in te richten en het verlichtingsniveau in woonwijken op de norm te brengen.

#### *Beheer*

We beschikken momenteel over ongeveer 5.200 lichtmasten. Plusminus 1.525 daarvan waren lichtmasten met SOX-armaturen welke volgens het beleidsplan 2014-2024 zijn vervangen door LED. Dit is een heel belangrijke stap geweest in onze duurzaamheidsambitie m.b.t. energiebesparing.

In nieuwbouwplannen worden standaard alleen nog maar LED-armaturen geplaatst. Ook bij vervangingen gebruiken we nu uitsluitend nieuwe LED-armaturen

Hoofduitgangspunt bij het onderhoud is zorgen dat we de uitval beperken. Oudere lampen gaan maximaal drie tot vier jaar mee. Daarom vervangen we ze eens in de drie jaar. We noemen dit groepsremplace. De meerkosten voor de vervroegde vervanging van de lampen wegen ruimschoots op tegen het extra stromen rijden. Met het gebruik van LED-armaturen gaan we nu naar een levensduur van 12 jaar.

De storting in de voorziening openbare verlichting bedraagt voor 2023 € 122.398,-. Hieruit wordt de vervanging van afgeschreven masten en armaturen betaald. De komende 2 jaar verwachten we zo'n 3.000 armaturen in woonwijken te vervangen door LED-armaturen. Dit zal aanzienlijke besparingen opleveren op stroomgebruik en onderhoudskosten. Het vervangen van deze oude armaturen kan worden betaald met de opgebouwde middelen uit de "voorziening openbare verlichting".

## **Groen**

### *Beleidskaders*

Als groene gemeente hebben we relatief veel openbaar groen. Het groen binnen de bebouwde kommen leggen we vast in de geldende bestemmingsplannen. In 2017 heeft de gemeenteraad voor alle kommen het beleidsplan "Groen Loont" vastgesteld. In dit plan worden de groenstructuren van de zes dorpen vastgelegd en nieuwe kaders voor de gewenste inrichting van zowel het gebied binnen als het gebied buiten de bebouwde kom gesteld.

De raad heeft in november 2012 de gewenste kwaliteitsniveaus voor de groenvoorzieningen bepaald

- In 2023 is het nieuwe Bomenbeleidsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Dit bomenbeleidsplan helpt voor een goede bescherming en instandhouding van het huidige bomenbestand.
- Het beleidsplan 'natuurlijk spelen' hanteren we voor de speelterreinen.
- Voor de sportaccommodaties geldt het accommodatiebeleid. In dit beleidsplan staat aangegeven wat basisvoorziening is (wat wij onderhouden) en wat niet (onderhoud door sportverenigingen).
- Daarnaast geeft het in 2012 vastgestelde Beeldkwaliteitsplan ook richting aan onze groene ambities

### *Groenbeheer binnen de kom*

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen binnen de kom wordt geheel uitbesteed op basis van meerjarige bestekken. De totale beheerkosten voor groen binnen de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedroegen in 2023 € 874.709,-. In de primaire begroting was een bedrag van € 741.411,- geraamd. Het verschil is grotendeels ontstaan doordat KempenPlus een aantal jaren onvoldoende had geïndexeerd. Dit is in 2023 gecorrigeerd. Voor dit bedrag worden de evenemententerreinen, speelterreinen, plantsoenen en gazons binnen de kom onderhouden.

### *Groenbeheer buiten de kom*

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen buiten de kom besteden we voor een deel (sloten en bermen) uit op basis van meerjarige bestekken. Het andere deel (onder andere snoeien van hagen) doet onze buitendienst. De totale beheerkosten voor groen buiten de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedragen voor 2023 € 25.230,-.

### *Beheer Bossen*

Het beheer van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen besteden we geheel uit op basis van meerjarige bestekken. De kosten die gemaakt worden voor het beheer van de bossen moeten worden afgedekt door de inkomsten (verkoop hout, subsidies en pacht). De bossen beheren wij budgettair neutraal binnen de exploitatiebegroting. Omdat de inkomsten (met name de houtverkoop) kunnen variëren, passen we het beheer aan op de verwachte inkomsten.

We hebben een bestemmingsreserve egalisatie bebossing om onvoorspelbare calamiteiten zoals bosbranden en boomziekten op te kunnen vangen. We streven naar een geleidelijke groei van deze bestemmingsreserve tot een bedrag van maximaal € 200.000,-. Met een dergelijk bedrag kunnen we onze grootste risico's afdekken. Momenteel is de stand € 169.743.

### *Beheer landschapselementen*

Het beheer van landschapselementen is in 2021 opgestart via een meerjarige opdracht waarmee de komende jaren eerst herstelbeheer wordt uitgevoerd. Na zes jaar heeft dit in de hele gemeente plaatsgevonden en kunnen we over naar cyclisch beheer.

### *Beheer natuurgrassportvelden*

Het onderhoud van de natuurgras -sportvelden gebeurt op basis van een bestek. De totale beheerkosten voor de sportvelden in 2023 bedroegen € 199.293,-. Met dit budget onderhouden we de natuurgrasvelden.

### *Beheer bomen*

De bomen (binnen en buiten de kom) worden grotendeels beheerd door externen. Dit op basis van een snoeiplan. Klein snoeiwerk of het oplossen van incidentele problemen worden uitgevoerd door de buitendienst. Het totale onderhoud aan (laan)bomen voor 2023 bedroeg op € 114.802,- (exclusief apparaatskosten).

### *Speelvoorzieningen*

De speeltoestellen worden voor een deel onderhouden door de buitendienst en voor deel door derden op basis van een inspectie. De totale uitgaven voor het beheer aan de speelvoorzieningen in 2023 zijn € 14.419,-. Op deze wijze waarborgen we het onderhoud van de speelvoorzieningen op verantwoorde wijze.

## **Gebouwen**

### *Beleidskader*

Het gaat hier om de gebouwen die bij de gemeente in onderhoud zijn.

Er zijn drie soorten onderhoud voor deze gebouwen te onderscheiden:

- Het dagelijks onderhoud dat tot doel heeft om het gebouw en de installaties in een toestand te houden die voor de dagelijkse functievervulling noodzakelijk is. In de exploitatiebegroting wordt hier elk jaar een post voor opgenomen;
- Het periodiek onderhoud waarbij in de regel geen vernieuwing plaatsvindt, zoals buitenschilderwerk. Dit betreft terugkerend onderhoud met een zekere cyclus;
- Het groot onderhoud, waarbij veelal onderdelen van het gebouw of de installaties moeten worden vervangen (zoals vernieuwing van het dak of vervanging van de CV- installatie).

De kosten van het periodiek en het groot onderhoud hebben we opgenomen in een meerjarig onderhoudsplan. Op basis van dit plan hebben we de stortingen en onttrekkingen uit de voorzieningen berekend.

Hiermee hebben we al het noodzakelijk onderhoud aan het onroerend goed in financiële zin afgedekt.

Uiteraard moet regelmatig herijking plaatsvinden. Nieuwe investeringen voor aanpassingen of uitbreidingen nemen we in het meerjarig-investeringsprogramma op.

In het accommodatiebeleid staat wat we verstaan onder een basisvoorziening. Voor de gebouwen die vallen onder het accommodatiebeleid betekent dit dat alleen de basisvoorzieningen door ons worden onderhouden. Wij dragen dan zorg voor het groot onderhoud inclusief de installaties. Voor het dagelijks onderhoud zijn de verenigingen of stichtingen zelf verantwoordelijk.

De vereniging kan het onderhoud waar wij verantwoordelijk voor zijn (basisvoorziening), onder bepaalde voorwaarden, ook zelf uitvoeren (privatisering). De verenigingen ontvangen daarvoor financiële bijdragen, gebaseerd op de gemiddelde onderhoudslast over tien jaar.

Naast de gebouwen die in het accommodatiebeleid staan hebben we ook de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van andere gebouwen. Denk hierbij aan binnensportaccommodaties, de brandweerkazernes, de gemeentewerf en het gemeentehuis. Voor deze gebouwen hebben we ook meerjaren-onderhoudsplannen opgesteld. Wij zijn hier verantwoordelijk voor het totale onderhoud.

### *Beheer*

Het onderhoud gebeurt volgens een meerjaren-onderhoudsprogramma en jaarlijkse na-inspecties. Deze meerjaren-onderhoudsprogramma's actualiseren we jaarlijks per gebouw. Ze geven een overzicht van het geplande onderhoud voor de eerstvolgende tien jaar (eerste jaar is het begrotingsjaar). De hoogte van storting in de begroting bedraagt het gemiddelde van de totale geraamde onderhoudskosten in genoemde periode van tien jaar. Bij de stortingen voor deze onderhoudsvoorzieningen houden we rekening met het saldo in de voorziening per 1 januari van het begrotingsjaar.

### *Schoolgebouwen*

Vanaf 1 januari 2015 zijn de verantwoordelijkheden (en daarmee het budget) voor het buitenonderhoud en de aanpassing van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs van gemeenten naar schoolbesturen overgeheveld. Ondanks de andere verdeling van verantwoordelijkheden hebben de schoolbesturen en de gemeente nog steeds behoefte aan een beleidsrijke meerjarenplanning voor onderwijs(huisvesting). Sterker nog, er is een wetswijziging op komst waarmee het voor de gemeente een verplichting wordt een meerjarig integraal huisvestingsplan te ontwikkelen. Het huidige Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2018-2032 gemeente Eersel wordt geactualiseerd. In 2023 hebben we, samen met de schoolbesturen en kinderopvang, gewerkt aan de actualisatie van het IHP. Om te komen tot een gedragen IHP hebben we langer nodig dan eerder ingeschat. Dit betekent dat het geactualiseerde IHP pas halverwege 2024 vastgesteld gaat worden. Hierin worden alle huisvestingsvraagstukken c.q. alle 10 scholen van de gemeente Eersel behandeld.

Bij MFA's waar wij eigenaar zijn van het volledige gebouw, inclusief onderwijs, dragen wij ook zorg voor het onderhoud van het totale gebouw. Dit moet op basis van de verdeling van verantwoordelijkheden (en budget) verrekend worden.

## **Beleid en beleidsdocumenten**

Het beheer geschiedt op basis van beleid - en beheerplannen:

- Verbreed GRP 2023-2027 ;
- Beheerplan wegen (raad 22 september 2020);
- Beleidsplan Openbare verlichting 2014-2024 Gemeente Eersel;
- Onderhoudsbestekken (meerjaren);



- Beleidsplan "Groen Loont" (2017)
- Beleidsplan gemeentelijke bos- en natuurterreinen;
- Bomenbeleidsplan 2023;
- Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2018-2032 gemeente Eersel.

## 4. Treasury

### Algemeen

In de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) staat de treasuryfunctie centraal en is de treasuryparagraaf zowel bij de begroting als bij het jaarverslag verplicht gesteld.

In de vergadering van december 2015 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2016-4154.html>). Hierin zijn de noodzakelijke aanpassingen als gevolg van wijziging van de wet Fido, de RUDDO (Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden) en de Wet Verplicht schatkistbankieren verwerkt.

Deze 'Treasuryparagraaf' bevat de volgende onderdelen:

- 4.1 Risicobeheer;
- 4.2 Gemeentefinanciering;
- 4.3 Uitzettingen;
- 4.4 Kasbeheer.

### 4.1 Risicobeheer

Conform de eisen van de wet Fido moet de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dienen. Het beheer dient behoudend te zijn en moet voldoen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Enkel voor de uitoefening van de publieke taak zijn er, conform de bepalingen in de wet Fido en het treasurystatuut, geldleningen gesloten en garanties uitgezet. Het beleid is gericht op het maximaliseren van het rendement op het belegde vermogen en het minimaliseren van de kosten.

#### 4.1.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen in de uitvoeringsregeling van de wet Financiering decentrale overheden. Deze limiet stelt een grens aan het opvangen van liquiditeitstekorten van lopende uitgaven middels kortlopende financieringen. Een gemeente mag slechts een beperkt deel van de begroting met kort geld financieren. Een langere vastlegging van de geleende middelen zorgt voor een beter voorspelbare rentelast. De bovengrens is gesteld op een bedrag ter grootte van een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente, met een minimum van € 0,3 miljoen.

De kasgeldlimiet was voor 2023 afgerond € 4,3 miljoen. Dit is 8,5% van het totaal van de jaarbegroting 2023 (€ 50,6 miljoen). In het onderstaande overzicht ziet u dat de kasgeldlimiet in 2023 niet is overschreden.

<b>Toets kasgeldlimiet</b> (x € 1.000,-)				
Omvang begroting per 1-1 (= grondslag)	50.563			
	<i>Kw 1</i>	<i>Kw 2</i>	<i>Kw 3</i>	<i>Kw 4</i>
<b>1. Toegestane kasgeldlimiet</b>	<b>4.298</b>	<b>4.298</b>	<b>4.298</b>	<b>4.298</b>
- in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
- in bedrag	4.298	4.298	4.298	4.298
<b>2. Omvang vlottende korte schuld</b>	<b>4.486</b>	<b>2.793</b>	<b>3.105</b>	<b>2.251</b>
Opgenomen gelden < 1 jaar	2.250	1.064	1.377	522
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	2.236	1.729	1.728	1.729
<b>3. Vlottende middelen</b>	<b>40.362</b>	<b>39.021</b>	<b>41.184</b>	<b>40.892</b>
Contante gelden in kas	3	6	9	12
Tegoeden in rekening-courant	31.019	26.923	32.162	34.787
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	9.340	12.092	9.013	6.093
<b>4. Toets kasgeldlimiet</b>				
Toegestane kasgeldlimiet (1)	4.298	4.298	4.298	4.298
Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)	-35.876	-36.228	-38.079	-38.641
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	40.174	40.526	42.377	42.939

#### 4.1.2 Renterisiconorm

In de wet Fido en in artikel 4 van het treasurystatuut staat dat de we onder de renterisiconorm moeten blijven. De norm is een bedrag ter grootte van een percentage (20%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente, met een minimum van € 2,5 miljoen. Deze norm is ingevoerd ter beperking van het renterisico op de vaste schuld. Het renterisico betreft het risico van ongewenste veranderingen in de financiële resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Spreiding van dit risico bereiken we onder meer door bij het afsluiten van geldleningen te kiezen voor afwijkende looptijden en een vaste rente over de hele looptijd. Voor 2023 was de renterisiconorm afgerond € 10,1 miljoen (20% van € 50,6 miljoen). Er zijn in 2023 geen nieuwe vaste geldleningen afgesloten.

In onderstaande tabel is de meerjarig berekende renterisiconorm weergegeven en de toetsing aan deze norm. Uit de berekening blijkt dat de gemeente Eersel meerjarig voldoende ruimte heeft onder de renterisiconorm om dit risico op te vangen.

Renterisiconorm		(x € 1.000)			
		2023	2024	2025	2026
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
<b>1</b>	<b>Netto renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
2a	Te betalen aflossing	807	807	807	807
2b	Te ontvangen aflossing	7	5	6	6
<b>2</b>	<b>Netto aflossing (2a -/- 2b)</b>	<b>800</b>	<b>802</b>	<b>801</b>	<b>801</b>
3	Renterisico (1 + 2)	800	802	801	801
4	Renterisiconorm	10.113	10.351	10.632	10.130
	Ruimte onder rente risiconorm (4 > 3)	9.313	9.549	9.831	9.329
	Overschrijding rente risiconorm (3 > 4)	0	0	0	0
<i>Berekening rente risiconorm</i>					
	Begrotingstotaal jaar T	50.563	51.756	53.158	50.649
	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
	<b>Renterisiconorm</b>	<b>10.113</b>	<b>10.351</b>	<b>10.632</b>	<b>10.130</b>

#### 4.2 Gemeentefinanciering

Het artikel 7 van het treasurystatuut beoogd door primair gebruik te maken van interne financieringsmiddelen dat de financiering voor een periode langer dan één jaar met externe middelen zoveel mogelijk minimaal blijft. Tevens is in lid 2 van artikel 7 opgenomen dat uitsluitend gebruik gemaakt wordt van onderhandse leningen.

Het renteomslagpercentage voor onze investeringen in 2023 is berekend op 0,0%. Voor de bouwgrond-exploitatie is in 2023 een rente gehanteerd van 1,637%.

De leningenportefeuille bestaat uit 2 vaste geldleningen: 1 afgesloten bij de BNG en 1 bij de Nederlandse Waterschapsbank. Door aflossing is de omvang van deze geldleningen afgenomen van € 7,1 miljoen naar € 6,3 miljoen eind 2023. Voor de lopende vaste geldleningen is geen vervroegde buitengewone aflossing toegestaan. In totaliteit is € 273.507 aan rente betaald voor deze leningen.

Schema rentetoerekening realisatie		
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		273.507
b. De externe rentebaten (idem)		-/- -1.068.823
<b>Saldo rentelasten en rentebaten</b>		<b>-795.316</b>
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- -20.892	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 0	
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/>+ 0	
		20.892
<b>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</b>		<b>-774.423</b>
d1. Rente over eigen vermogen		+/>+ 0
d2. Rente over voorzieningen		+/>+ 0
<b>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</b>		<b>-774.423</b>
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- 0
<b>f. Renteresultaat op het taakveld Treasury gerealiseerd</b>	<b>VOORDEEL</b>	<b>-774.423</b>

### 4.3 Uitzettingen

#### 4.3.1 Uitzettingen op lange termijn

Gemeente Eersel heeft geld vastgelegd in aandelen bij de onderstaande instanties. Deze aandelen zijn tegen verkrijgingsprijs opgenomen in de financiële vaste activa.

- BNG (121.021 aandelen) € 807.776
- Brabant Water (36 aandelen) € 1.634

#### 4.3.2 Uitzettingen op korte termijn

Voor wat betreft de uitzettingen op korte termijn is in het treasury statuut aangegeven door middel van welke producten en bij welke financiële instellingen overtollige gelden mogen worden belegd.

Als gevolg van de invoering van de Wet Verplicht Schatkistbankieren zijn uitzettingen alleen nog toegestaan in de vorm van leningen bij en tussen decentrale overheden onderling. De wet Ruddo bepaalt echter, dat het terug uitzetten van tijdelijk overtollige aangetrokken vaste financieringsmiddelen t.b.v. projectfinanciering altijd dient te geschieden bij de financiële instelling, die de vaste financieringsmiddelen heeft verstrekt.

### 4.4 Kasbeheer

Nagenoeg al het betalingsverkeer vindt plaats via onze huisbankier de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Onze banktegoeden zijn zoveel mogelijk bij hen geconcentreerd. Wat het chartale geldverkeer betreft houdt de gemeente de contante middelen in de kassalades en de kluis zo laag mogelijk: Het streven is erop gericht dat betalingen zoveel mogelijk giraal geschieden en daarnaast wordt het 'pinnen' aanbevolen.

## 5. Bedrijfsvoering

### Wat is bedrijfsvoering

Burgers mogen van de overheid verwachten dat zij rechtmatig handelt, betrouwbaar en transparant is evenals doelmatig, doeltreffend en responsief handelt. Onderstaand zijn deze criteria verder uitgewerkt.

- Rechtmatig : een gemeente handelt rechtmatig als zij handelt volgens de geldende wet- en regelgeving;
- Betrouwbaar : de gemeente heeft haar zaken voor elkaar en voert de (wettelijke) regels voorspelbaar uit en handhaaft de regels;
- Transparantie : een transparante overheid biedt inzicht in de uitvoering van de Programma's en de ondersteunende processen;
- Doelmatigheid : met zo min mogelijk input voortbrengen van een bepaalde output of met een bepaalde input zoveel mogelijk output behalen;
- Doeltreffendheid : de effecten bereiken die beoogd waren;

Responsiviteit : een responsieve gemeente anticipeert en speelt in op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De gemeentelijke bedrijfsvoeringorganisatie is daarmee een externe vraaggerichte organisatie. Mede gezien de organisatiebrede vertakking van deze bedrijfsvoering wordt door de externe gerichtheid, de toegenomen transparantie en de kwaliteit van de bedrijfsvoering, deze steeds meer zichtbaar voor de burgers en vormt daarmee een factor voor het imago van de gemeente.

### **Organisatieontwikkeling**

Ook dit jaar stond weer de werknemer en de burger centraal. Achterliggend doel was onszelf meebewegen met de speerpunten innovatie en duurzaamheid, open en respectvol in een veranderlijke omgeving.

In 2023 stond het thema structuur centraal binnen gemeente Eersel. Hoge werkdruk, behoud van kwaliteit en grote ontwikkelingen in (de omgeving van) de gemeente Eersel waren de aanleiding voor het op orde brengen van de capaciteit in de organisatie.

### **Informatiebeveiliging en privacy**

Informatiebeveiliging betreft het totaalpakket aan maatregelen om de betrouwbaarheid, beschikbaarheid en vertrouwelijkheid van de gemeentelijke informatie en -systemen te borgen. De gemeente volgt hiervoor de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het landelijke normenkader informatiebeveiliging. Het afgelopen jaar zijn verschillende maatregelen ter ondersteuning van de BIO opgepakt om de technische en organisatorische beveiliging te verbeteren. De focus lag daarbij op het opstellen van een Kempenbreed crisisplan cyberincidenten en de aankoop van een bewustwordingsplatform en een nieuwe wachtwoordmanager.

Naast informatiebeveiliging is ook privacy een belangrijk aandachtspunt in de werkzaamheden. Hiervoor zijn het afgelopen jaar verschillende Data Protection Impact Analyses (DPIA's) uitgevoerd, waarin onderzocht wordt welke technische en organisatorische maatregelen op het gebied van privacy genomen moeten worden binnen een specifiek werkproces waarin persoonsgegevens verwerkt worden. Daarmee toetsen we of we voldoen aan de AVG. Daarnaast is in 2023 aandacht geweest voor het opstellen van beleid en procedures voor het gebruik van Artificial Intelligence (AI) en algoritmes in de dagelijkse werkzaamheden. Zo bereiden we ons voor op veilig gebruik van AI voor de toekomst.

### **Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken**

Op 28 november 2023 is de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur (artikel 213a Gemeentewet) gemeente Eersel' vastgesteld. In deze verordening is geregeld dat het college jaarlijks tenminste twee onderzoeken uitvoert naar de doelmatigheid en / of doeltreffendheid van (onderdelen van) de organisatie-eenheden van de gemeente en de uitvoering van taken door de gemeente. Jaarlijks wordt een onderzoeksplan vastgesteld door het college, waarin de onderzoeksonderwerpen voor het komende jaar zijn opgenomen.

Op 9 mei 2023 is er door het college ingestemd met het onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid 2023. Uw raad is in oktober / november 2023 geïnformeerd over dit plan. In dit onderzoeksplan zijn de onderzoeken uiteengezet.

#### Onderzoek Speelplan

Het eerste onderzoek betreft een nulmeting over de tevredenheid van inwoners over het huidige speelaanbod van gemeente Eersel. Onder het speelaanbod vallen speeltuintjes, maar ook een jeu de boulesbaan en trapveldjes. Het onderzoek is begin oktober 2023 gestart met het uitzetten van een enquête onder buurtverenigingen, speeltuinbezoekers en via de sociale mediakanalen van gemeente Eersel. De resultaten hiervan zijn eind oktober binnengekomen. Hierna is door het onderzoeksbureau gestart met de analyse en rapportage. De verwachting is dat de rapportage medio 2024 binnenkomt bij gemeente Eersel. De analyse van dit onderzoek zal als input dienen voor het nieuwe speelbeleid.

#### Onderzoek Visit Eersel

Het tweede onderzoek betreft een onderzoek naar het oorspronkelijke doel van Visit Eersel;

- het aantrekkelijker worden voor winkelend publiek, eigen inwoners en toeristen;
- winkels, horeca en verblijfsrecreatie gaan coherenter en efficiënter functioneren omdat zij de focus kunnen houden op de eigen winkels;
- Visit Eersel zorgt voor verbinding en promotie.

Door middel van interviews en enquêtes worden de doelgroepen die VisitEersel bedient, bewoners, bedrijven en bezoekers, maar ook een aantal stakeholders waar VisitEersel mee samenwerkt en vrijwilligers van

Visit Eersel ondervraagd. Op dit moment worden deze vragenlijsten gefinetuned. De resultaten worden begin 2024 verwacht.

Na vaststelling van de onderzoeksresultaten van de bovengenoemde onderzoeken door het college van B&W wordt uw raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de resultaten. Daarbij wordt aangegeven op welke wijze de aanbevelingen worden opgevolgd.

### **Beleid en beleidsdocumenten**

De raad moet in het kader van het duale stelsel, op basis van datgene wat is vastgelegd in de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording (BBV), onder andere nadere regels voor de bedrijfsvoeringaspecten stellen. In de Gemeentewet wordt dit expliciet aangegeven bij de volgende onderwerpen:

- Artikel 212, versterking beleidsmatig karakter financiële verordening;
- Artikel 213, versterking aandacht voor rechtmatigheid door het opnemen van een rechtmatigheidsoordeel en de accountantsverklaring. Versterking aandacht van de raad voor de rechtmatigheid, de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen;
- Artikel 213a, verordening over periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid;
- Lokale rekenkamerfunctie, een commissie van de raad of een zelfstandige instelling, die doelmatigheid - en doeltreffendheid - van het gemeentelijk beleid onderzoekt en incidenteel rechtmatigheidsonderzoeken doet.

Daarnaast geeft artikel 14 van de BBV aan dat de bedrijfsvoeringparagraaf in ieder geval inzicht geeft in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

### **Rechtmatigheidsverantwoording**

2023 is het eerste jaar waarin het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording opneemt in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiële gang van zaken in de organisatie.

Gedurende het hele jaar is er landelijk nog discussie geweest hoe om te gaan met begrotingsrechtmatigheid. Om de rechtmatigheidsverantwoording mogelijk te maken zijn de volgende documenten vastgesteld;

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Controle- en rechtmatigheidsprotocol
- Notitie Verbreding reikwijdte begrotingsrechtmatigheid door introductie rechtmatigheidsverantwoording

De spelregels omtrent het afleggen van verantwoording inzake de rechtmatigheid zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3 van de financiële verordening. Hierin is onder andere de verantwoordingsgrens van 1% opgenomen. De totale lasten (inclusief dotatie reserves) over het boekjaar zijn € 70.470.889,-. Met een verantwoordingsgrens van 1% over de totale lasten komt dit neer op **€ 704.709,-**. De rapporteringsgrens voor afwijkingen is vastgesteld op € 50.000,-.

Door middel van doorlopende interne (verbijzonderde) controles worden eventuele onrechtmatigheden opgespoord. In het nieuwe interne controleplan 2023 zijn 18 processen aangewezen waarop controles uitgevoerd worden. Deze controles worden door middel van een uitgebreide risicoanalyse per proces opgezet.

Om vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van wet- en regelgeving is binnen de gemeente, naast op de Financiële verordening, getoetst op een drietal criteria. De grondslag en uitwerking daarvoor ligt vast in:

- Controleverordening;
- Controle- en rechtmatigheidsprotocol;
- Interne controleplan.

De rechtmatigheidsverantwoording van het college is opgenomen in de jaarrekening. De bevinding van het college is gebaseerd op de volgende 3 criteria. Hieronder wordt per criterium toegelicht welke maatregelen daarvoor genomen zijn. Daarnaast worden de bevindingen per criterium toegelicht.

### Begrotingscriterium

Begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de door

de raad geautoriseerde begroting. Dit wordt in de financiële verordening als volgt omschreven:

'Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de totalen lasten en de totale baten per programma.'

Om onrechtmatigheden binnen het begrotingscriterium te voorkomen heeft de gemeente binnen haar eigen P&C cyclus meetmomenten gedurende het boekjaar gecreëerd. De gemeenteraad ontvangt tweemaal per jaar een tussentijdse rapportage over de realisatie waarbij afwijkingen groter dan € 15.000,- worden toegelicht. De analyse op de begrotingsrechtmatigheid is hieronder opgenomen.

Hoewel een afwijking van de begroting in beginsel onrechtmatig is, is het niet verwijtbaar als we het tijdig gemeld hebben conform onze 'financiële verordening'. Dit doen we door middel van onze tussentijdse bestuursrapportages. Daarnaast hebben we in onze financiële verordening afgesproken dat afwijkingen acceptabel zijn wanneer er sprake is van

- een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- een overschrijding op een open-einde regeling;
- de overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Overschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen, worden in het accountantsoordeel niet meegewogen.

In de raadsinformatiebrief van maart 2024 hebben we daarnaast afgesproken dat het vermelden van overschrijdingen van baten en / of onderschrijdingen van lasten en baten in de jaarrekening tijdig is en om deze reden niet onrechtmatig. In deze brief is ook onderstaande tabel gepresenteerd. Hieronder is deze tabel opgenomen met de cijfers van 2023. Onder de tabel worden deze cijfers toegelicht.

<b>Begrotingscriterium</b>	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 1.791.499,-
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 47.541,-
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0,-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten.	€ 0,-
<i>Subtotaal</i>	€ 1.839.040,-
4. Totaal van de afwijkingen (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel en niet onrechtmatig is geduid.	€ 1.585.373,-
<b>5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden</b> (inhoudelijk worden deze in de rechtmatigheidsverantwoording (indien nodig) toegelicht en in de paragraaf <i>Bedrijfsvoering</i> )	<b>€ 253.666,-</b>

#### 1A. Overschrijdingen lasten programma's (exploitatie)

De toets op begrotingsrechtmatigheid richt zich op de beschikbaar gestelde uitgavenbudgetten en de in werkelijkheid. Uit het overzicht baten en lasten op de voorgaande pagina's, en hieronder gecombineerd weergegeven, blijkt dat er bij 4 programma's een overschrijding op de lasten is.

	Begroot		Werkelijk	Restant
	primitief	na wijziging		
	Lasten	Lasten	Lasten	-/- rek 2023
Programma's:				
Progr 00 Sociale voorzieningen	6.831.987	8.659.843	9.009.613	(349.770)
Progr 01 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.374.808	13.911.718	13.533.035	378.683
Progr 02 Onderwijs en educatie	1.396.114	1.530.070	1.529.508	562
Progr 03 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	6.013.599	9.789.137	11.024.740	(1.235.603)
Progr 04 Milieu	4.264.932	5.887.995	4.546.922	1.341.073
Progr 05 Veiligheid	1.815.907	1.881.742	1.924.445	(42.703)
Progr 06 Verkeer en vervoer	3.715.253	4.810.686	4.468.938	341.748
Progr 07 Cultuur, sport en recreatie	2.002.628	2.674.818	2.302.102	372.716
Progr 08 Economische structuur	717.173	1.656.633	1.595.810	60.823
Progr 09 Bestuur en organisatie	1.810.023	2.117.794	1.912.515	205.279
Progr 10 Algemene baten en lasten	1.584.289	418.888	438.863	(19.975)
Progr 11 Overhead	5.531.598	7.739.838	7.269.779	470.059
<b>Totaal programma's</b>	<b>48.058.311</b>	<b>61.079.162</b>	<b>59.556.271</b>	<b>1.522.891</b>
Algemene dekkingsmiddelen:				-
Lokale heffing, waarvan de besteding niet gebonden is	-	-	-	-
Algemene uitkeringen	-	-	-	-
Dividend	-	-	-	-
<b>Totaal algemene dekkingsmiddelen</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	-	-	143.447	(143.447)
<b>Totaal saldo</b>	<b>48.062.350</b>	<b>61.083.201</b>	<b>59.699.718</b>	<b>1.383.483</b>
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.500.269	21.010.091	10.771.170	10.238.921
<b>Het geraamde versus gerealiseerde resultaat</b>	<b>50.562.619</b>	<b>82.093.292</b>	<b>70.470.889</b>	<b>11.622.403</b>

### Programma 0 (€ 349.770,-)

De afwijking op dit programma heeft betrekking op de regeling Bijzondere bijstand. Dit is een open-einde regeling en is daarmee in lijn met het beleid en zodoende rechtmatig.

### Programma 3 (€ 1.253.603,-)

De afwijking op dit programma heeft betrekking op de grondexploitatie. Er is hier sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren, is hiermee volgens beleid en daarmee rechtmatig.

### Programma's 5 (€ 42.703,-)

De afwijking op dit programma heeft betrekking op de apparaatskosten. De formatie is in 2023 uitgebreid met een extra medewerker voor rampenbestrijding en veiligheid. Hierdoor is de doorbelasting van salariskosten naar programma 5 verhoogd. De totale salariskosten worden verantwoord in programma 11. Ook de afwijking ten opzichte van de begroting wordt hier toegelicht. Deze overschrijding is als onrechtmatig aangemerkt.

### Programma 10 (€ 19.975,-)

De afwijking op dit programma heeft betrekking op de uitvoering wet WOZ. Er zijn in 2023 meer bezwaren binnengekomen en behandeld dan vooraf begroot. Deze overschrijding is hiermee onrechtmatig.

### Vennootschapsbelasting (€ 143.447,-)

De vennootschapsbelasting wordt nooit begroot in de P&C-cyclus, omdat de inschatting onzeker is. Derhalve is deze als onrechtmatig aan te merken.

### 1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Daarnaast zijn er een vijftal kredieten met een budgetoverschrijding van in totaal € 47.541,-. Dit zijn kredieten van verschillende groottes waarop de werkelijke kosten hoger uitgevallen zijn dan vooraf verwacht. Deze overschrijdingen zijn als onrechtmatig aangemerkt.

### 2. Ongeautoriseerde reservemutaties

Er zijn geen ongeautoriseerde reservemutaties in 2023.



### 3. Overschrijding van baten en / of onderschrijding van baten en lasten

Zoals in de inleiding van de begrotingsrechtmatigheid vermeld hebben we afgesproken dat het vermelden van overschrijdingen van baten en / of onderschrijdingen van lasten en baten in de jaarrekening tijdig is en om deze reden niet onrechtmatig.

#### Voorwaardencriterium

Voldoen aan het voorwaardencriterium wil zeggen dat alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (interne en externe) wet- en regelgeving.

Dit wordt in de financiële verordening als volgt omschreven:

‘Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.’

Het voorwaardencriterium heeft voor de gemeente vooral betrekking op de naleving van de aanbestedingswetgeving en uitgaande subsidies. De interne controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen zijn primair gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Enkel constatering op het gebied van Europese aanbestedingswetgeving hebben een effect op het rechtmatigheidsoordeel.

Driemaal per jaar wordt een spendanalyse opgesteld over de inkooplasten van het jaar. De focus ligt hierbij op crediteuren met meerjarige lasten boven de Europese drempels waarbij geen Europese aanbesteding is doorlopen en op nieuwe crediteuren in 2023.

Voorwaardencriterium	
Aanbestedings-onrechtmatigheid	€ 11.645,-.

Bij één crediteur is in 2023 sprake geweest van het niet correct naleven van de Europese aanbestedingsregels uit de Aanbestedingswet. Het gaat om een onrechtmatigheid van € 11.645,-. Betreffende crediteur is vanaf november 2022 door de gemeente in het kader van noodopvang gevraagd projectleiding te verzorgen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Deze aanbesteding is doorgelopen vanaf 2022. In 2023 wordt het drempelbedrag overschreden. De maatregelen die getroffen zijn om dergelijke onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen zijn;

- Zowel vanuit het management als de directie wordt nogmaals de noodzaak van het naleven van Europese aanbestedingsregels gedeeld met budgethouders en kredietbeheerders, ook in tijden van grote druk.
- Op meerdere momenten in het jaar wordt door team financiën een spendanalyse gemaakt in het kader van het interne controleproces. Daarbij wordt vastgesteld of is voldaan aan de geldende Aanbestedingswetgeving en worden eventueel corrigerende maatregelen getroffen.
- In dit specifieke geval wordt de aanbesteding per 01-01-2024 uitbesteed via Managed Service Provider (MSP). Dit is een dienstverlener die als schakel tussen de aanbestedende dienst en de leveranciers van flexibele arbeidskrachten plaatsneemt.

#### Misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

In de financiële verordening wordt het M&O criterium als volgt omschreven;

‘Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.’

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van informatie, met als doel onterecht gemeentelijke subsidies of -uitkeringen krijgen, of niet/een te laag bedrag aan heffingen aan de gemeente betalen.

Bij oneigenlijk gebruik gaat het om burgers of organisaties die misbruik maken van gemeentelijke regelingen, doordat ze weliswaar handelen naar de letter van die regelgeving maar dat feitelijk doen in strijd met het doel en de strekking ervan.



<b>Misbruik &amp; Oneigenlijk gebruik criterium</b>	
Uit de interne controle zijn geen bevindingen naar voren gekomen dat het M&O beleid niet is nageleefd.	€ 0,-

### Totaal onrechtmatigheid 2023

Met een verantwoordingsgrens van **€ 704.709,-** (1% over de totale lasten) vallen bovenstaande onrechtmatigheden binnen de tolerantie. Hieronder is een tabel opgenomen met de totale onrechtmatigheden in de jaarrekening 2023.

<b>Totaal</b>	
<b>Begrotingscriterium</b>	
Saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 253.666
<b>Voorwaardencriterium</b>	
Saldo aan Aanbestedings-onrechtmatigheid	€ 11.645
<b>Misbruik &amp; Oneigenlijk gebruik criterium</b>	
Saldo aan M&O-onrechtmatigheid	€ -
<b>Totaal onrechtmatigheid 2023</b>	
Totaal	€ 265.311

## 6. Verbonden Partijen

### Wat zijn verbonden partijen?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin onze gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang bedoelen we dat we middelen beschikbaar stellen die we kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

### Gemeenschappelijke regelingen / Stichtingen

<b>1. Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)</b>
<p><b>Vertegenwoordiging gemeente Eersel</b>  Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In de hoofdstukken vier e.v. van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders overleggen en andere overlegorganen. Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in het Statuut overlegorganen.</p>
<p><b>Vestigingsplaats</b>  Eindhoven</p>
<p><b>Doelstelling</b>  Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven.</p>
<p><b>Relatie</b>  Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Transitie landelijk gebied, Energietransitie en Mobiliteit (incl. GGA).  Het fungeren als archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel. Nazorg van de voormalige stortplaats Gulbergen en ontwikkeling van het Landgoed.</p>

**Betrokkenen**

Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders-overleggen en andere overlegorganen. Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in het Statuut Overlegorganen.

**Financieel belang**

We leveren een financiële bijdrage 2023 ad € 221.707,- + 84.432,- aan RHCE.

**Financiële gegevens verbonden partij**

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 14.294.416	€ 13.902.613
Vreemd vermogen	€ 20.545.740	€ 21.146.523

Exploitatieresultaat 2021 € 833.753,-(MRE € 392.903,- = RHCE € 440.850,-) (voorlopig resultaat)

**Ontwikkelingen****Algemeen**

- Op 1 maart 2023 heeft het Algemeen Bestuur besloten de werkorganisaties MRE en RHCE niet te ontvlechten.
- Het dienstverband met de directeur/secretaris is per 1 januari 2024 beëindigd.

**Dienst Metropoolregio Eindhoven**

- Het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 is op 1 maart 2023 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.
- Het Werkprogramma 2023 is volgens planning uitgevoerd waarbij geen significante afwijkingen plaats hebben gevonden welke de beleidsmatige uitvoering en daaraan gekoppelde budgetten in gevaar hebben gebracht.
- Na vaststelling van het Werkprogramma 2023-2024 door het Algemeen Bestuur op 5 juli 2023, is gestart met de invulling van de capaciteitsuitbreiding zoals opgenomen in dit werkprogramma. Medio december 2023 zijn enkele functies ingevuld, het proces loopt verder in 2024.
- De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan in de zaak Attero over de minderlevering van brandbaar restafval over de periode 2015-januari 2017. Op basis van de uitspraak is de Metropoolregio Eindhoven gehouden een naheffing te betalen van ruim € 6,5 miljoen. Het vonnis is definitief, de Metropoolregio Eindhoven heeft hierop als contractpartner namens de 21 gemeenten de naheffing voldaan. Het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven heeft op 20 december 2023 de verdeelsleutel voor de verdeling van de naheffing over de gemeenten vastgesteld. Alle betreffende gemeenten hebben de vordering voldaan, het dossier is daarmee afgesloten.

**Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)**

- Het Programma 2023 is beleidsmatig uitgevoerd volgens planning.

**Gulbergen**

- Een Ontwikkelvisie voor het Landgoed waarin de gewenste ontwikkeling van het gebied is aangegeven, is via een breed participatietraject vastgesteld. Deze visie wordt verder uitgewerkt, inclusief de financiële haalbaarheid.
- Met de Belastingdienst zijn afspraken gemaakt over de Btw-positie van Landgoed Gulbergen. Dit heeft geleid tot een naheffing over de periode 2013-2022.

**Risico's;**

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

## 2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost

### Vertegenwoordiging gemeente Eersel

**Algemeen bestuur:** Wethouder

### Vestigingsplaats

Eindhoven

### Doelstelling

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

### Relatie

De GGD is ondergebracht in het programma: Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid. Doel is de zorg voor een gezonde bevolking.

### Betrokkenen

Aan de gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten deel: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

### Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad. € 768.756,-

### Financiële gegevens verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Geraamd eigen vermogen	€ 5.465.000,-	€ 6.980.000,-
Geraamd vreemd vermogen	€ 29.778.000,-	€ 34.315.000,-
Geraamd exploitatieresultaat 2023		
- Programma Publieke Gezondheid	€ 913.000,-	
- Programma Ambulancezorg	€ 377.000,-	
- Totaal GGD	€ 1.290.000,-	

### Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2023 zijn:

- Covid-19 bestrijding (testen, vaccineren, informeren).
- HPV vaccinatiecampagne voor 18-26 jarigen.
- Voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet.
- Ondersteuning van onze gemeenten bij de regionale en lokale planvorming in het kader van GALA en IZA.
- Uitbreiding van contracttaken zoals Wvggz-taken en de Wijk GGD'er.
- Vernieuwing van de Jeugdgezondheidszorg (gestart met het vernieuwings-programma Generatie Gezond).
- Opstellen van een nieuw regionaal spreidingsplan voor de ambulanceposten.
- Implementatie van intelligente software voor planning en spreiding van ambulances.
- Verbetering van de informatieveiligheid en de informatiehuishouding (archiefbeheer).
- Intensivering van de samenwerking met GGD Hart voor Brabant bij Forensische Geneeskunde (invulling van de centrumfunctie die de GGD BZO heeft voor de regio Oost-Brabant).
- Tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen in combinatie met een personeelsverloop van 10% (extra inzet op werving en aantrekkelijk werkgeverschap).
- Implementatie van het Lean gedachtengoed (continu verbeteren).
- Implementeren van zelforganisatie.
- Evaluatie en afronding van de bestuursopdracht.

## Risico's

Als belangrijkste risico's worden door de GGD geïdentificeerd:

- Stijging van kosten.
- Onvoldoende budget.
- Uitvoering van noodzakelijke activiteiten zonder financiering.
- Extra kosten door organisatieverandering.
- Extra kosten door verandering taakuitvoering.
- Extra kosten door afname markt taken.
- Beveiliging en (onder)verzekering.

## 3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

### Vertegenwoordiging gemeente Eersel

**Algemeen bestuur:** Burgemeester

### Vestigingsplaats

Eindhoven

### Doelstelling

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Taken op het terrein van brandweercare, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

### Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van het programma: Veiligheid

### Betrokkenen

Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

### Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 1.348.654,-

### Financiële gegevens verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 2.251.205,-	€ 3.261.747,-
Vreemd vermogen	€ 37.894.466,-	€ 29.828.652,-
Exploitatieresultaat 2023	€ 1.010.542,-	

### Ontwikkelingen

#### Visie 2025

In 2021 is de koers voor de komende jaren vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2021 zijn de (commissies van de) gemeenteraden samen met burgemeester bijgepraat op de ontwikkelingen en speerpunten uit de visie. In april visie door het bestuur vastgesteld. Daarna is direct aan de slag gegaan met de uitvoeringsagenda. Belangrijk accent hierin ligt op ontwikkeling van domein crisisbeheersing.

#### Omgevingswet

In opdracht van het Veiligheidsberaad heeft Cebeon landelijk onderzoek uitgevoerd naar de kosten van de invoering van de Omgevingswet voor veiligheidsregio's. Op landelijk niveau komen de totale

implementatiekosten voor veiligheidsregio's uit tussen de circa 20 en 30 miljoen euro, waarbij de kosten afhankelijk zijn van het totale risicoprofiel van de regio. De stelselherziening gaat naar verwachting leiden tot hogere structurele kosten voor de veiligheidsregio's. Uit het onderzoek blijkt een structurele kostenstijging van ongeveer 20% ten opzichte van de huidige kosten op de producten van risicobeheersing reëel. Vanuit de regionale samenwerking omgevingswet (gemeenten en diverse gemeenschappelijke regelingen) wordt nu in beeld gebracht wat de impact voor onze regio is.

#### **Vervoltraject denktank rechtspositie brandweervrijwilligers**

Het Veiligheidsberaad, het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) en de Brandweerkamer onderzoeken op welke wijze de brandweerorganisatie opnieuw kan worden vormgegeven, op zo'n manier dat er nadrukkelijk en fundamenteel verschil is tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Dat is namelijk nodig vanuit juridisch oogpunt. In landelijk verband wordt bekeken hoe de brandweer hieraan invulling kan geven. Dit wordt aangepakt via diverse bouwstenen. De eerste bouwsteen gaat over de verschillen van inzet en inroostering van vrijwilligers en beroepskrachten. De impact voor VRBZO zit met name in het feit dat het niet meer mogelijk is vrijwilligers te consigneren in het rooster van de repressieve beroepsdienst. In verhouding tot andere regio's is de impact relatief klein. Indien de andere bouwstenen ook geïmplementeerd dienen te worden zal de impact groter zijn, maar dit is vooralsnog niet aan de orde.

#### **Risico's**

- De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bluswatervoorziening. Brabant Water is in onze regio de belangrijkste leverancier van water. Zij gaan in de loop van de komende jaren wijzigingen aanbrengen in hun waterleidingnet waardoor minder brandkranen beschikbaar zullen zijn. Door VRBZO is een Businesscase ingesteld om bluswater te kunnen garanderen. Een investering nu voor gemeenten zou op langere termijn besparing moeten opleveren in de voorziening van bluswater.
- Binnen VRBZO zijn een aantal initiatieven gaande zoals het vormen van de bestuurlijk visie op Crisisbeheersing. Het is vooralsnog niet bekend wat deze initiatieven op lange termijn betekenen voor de beleidsplannen.
- In de toekomst is het niet meer mogelijk om op de huidige wijze te blijven werken met vrijwilligers onder het huidige statuut. Onduidelijk is nog of door differentiatie en aanpassing van de werkzaamheden kan leiden tot behoud van het statuut.

#### **4. Stichting Exploitatie Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)**

##### **Vertegenwoordiging gemeente Eersel**

Burgemeester

##### **Vestigingsplaats**

Helmond

##### **Doelstelling**

In het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO) werken 21 gemeenten, politie, justitie, reclassering, kinderbescherming en (verslavings-)zorg samen bij de aanpak van complexe problematiek rond overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. Hun gezamenlijke doel is de veiligheid en leefbaarheid in Zuidoost-Brabant te verbeteren.

Volgens de landelijke uitgangspunten zijn de kerntaken van een Zorg- en Veiligheidshuis als volgt:

1. Het faciliteren en regisseren van casusoverleggen waar complexe domeinoverstijgende casuïstiek met een hoog veiligheidsrisico wordt besproken.
2. Het functioneren als expertisecentrum voor multidisciplinaire zorg- en veiligheidsproblematiek en als vraagbaak voor ketenpartners en professionals.
3. Het signaleren van relevante trends en ontwikkelingen en (strategisch) adviseren van bestuurders en sleutelpartners.

##### **Relatie**

Het veiligheidshuis is onderdeel van het programma: Veiligheid

##### **Betrokkenen**

Aan de stichting nemen 21 regiogemeenten in Zuidoost-Brabant deel en 28 maatschappelijke organisaties in het zorg- en veiligheidsdomein (*Bron: Visie-ZVHBZO-2020-2022*)

**Financieel belang**

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 6.410,-

**Financiële gegevens verbonden partij**

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ nnb	€ nnb
Vreemd vermogen	€ nnb	€ nnb
Exploitatieresultaat 2023	€ nnb	

**Ontwikkelingen**

De landelijke Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen 2021-2024 beschrijft de essentie van de aanpak in ieder zorg- en veiligheidshuis. In de vastgestelde 'Verkenning taken en activiteiten 2023 e.v.' hebben de regionale partners deze landelijke lijn vertaald naar de opdracht voor het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.

In de kern richt het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zich op de complexe, domein overstijgende casussen waarin de samenwerking tussen partners vastloopt (AVE 3 en 4). Deze taken worden als volgt omschreven:

1. Het faciliteren en regisseren van casus overleggen waar complexe domein overstijgende casuïstiek wordt besproken (ketenregie); zowel geëscaleerde casuïstiek in de vorm van 'Casus op Maat' (COM) als ook middels de Persoonsgerichte Aanpak (PGA).
2. Expertisecentrum voor multidisciplinaire problematiek en vraagbaak; het Zorg- en Veiligheidshuis gaat in Zuidoost Brabant informatie ontsluiten over organisaties en werkprocessen op het gebied van zorg en veiligheid. Hiermee wordt ingezet op het versterken en ondersteunen van de lokale teams én de ketensamenwerking voor de geëscaleerde (domein overstijgende) casuïstiek.
3. Het signaleren van relevante trends en ontwikkelingen en (strategisch) adviseren van bestuurders en sleutelpartners.

In 2023 zijn vanuit de regio Zuidoost-Brabant 138 complexe zaken aangemeld voor behandeling door het ZVHBZO. Dat betekende een stijging van 20% t.o.v. het voorgaande jaar.

In de PGA Radicalisering zijn regionaal 8 nieuwe zaken opgepakt en liepen er 25 door uit voorgaande jaren. Ook is ingezet op de geactualiseerde PGA Jeugd (totaal 36 nieuwe en 62 doorlopende zaken) en de PGA Personen met onbegrepen gedrag (in totaal 19 nieuwe en 5 doorlopende zaken). In de nieuwe regionale aanpak MDA++ gericht op huiselijk geweld en kindermishandeling zijn 4 zaken opgepakt.

Om kennis en expertise te delen zijn een eerste training voor procesregisseurs en een werkbezoek aan de jeugdgevangenis georganiseerd. Daarnaast is samen met het Regiobureau Integrale Veiligheid ingezet op het versterken van de samenwerking op het gebied van radicalisering. En verder zijn 2 projecten opgestart om initiatieven op het snijvlak van zorg & veiligheid te ondersteunen en vereenvoudigen.

In 2023 is, na gedegen onderzoek, bestuurlijk besloten tot herinrichting van het werkgeverschap waarbij Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zelfstandig personeel in dienst kan nemen.

**Risico's**

Door eerdere wisselingen in de organisatie en krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat de bezetting van het Zorg- & Veiligheidshuis niet snel genoeg op sterkte komt óf dat het langere tijd gaat duren om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken.

**5. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)****Vertegenwoordiging gemeente Eersel**

**Algemeen bestuur:** Wethouder

**Vestigingsplaats**

Eindhoven

**Doelstelling**

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een

bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).

#### Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de programma's: Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting en Milieu.

#### Betrokkenen

Aan de Gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten en de provincie Noord-Brabant deel.

#### Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 463.775,- (basis-, verzoek- en collectieve taken).

#### Financiële gegevens verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 1.012.315,-	€ 2.433.223,-
Vreemd vermogen	€ 6.636.669,-	€ 7.755.115,-

Exploitatieresultaat 2023 € 484.426,- (Bron: voorlopige jaarcijfers 2023)

#### Ontwikkelingen

- In maart 2023 heeft het algemeen bestuur de meerjarenvisie vastgesteld. Deze is gestoeld op de missie en visie van de ODZOB. In tijden van grote transities en opgaven zijn richting, focus en keuzes nodig bij de inzet van de ODZOB voor vier jaar. Door meer richting en focus als collectief te bepalen, kan de ODZOB beter zijn inzet bepalen bij de huidige grote transities en opgaven. Daarmee ook een betere bijdrage leveren aan een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. In de meerjarenvisie zijn de pijlers veilig, gezond, duurzaam en omgeving verder uitgewerkt. Een belangrijk uitgangspunt bij de meerjarenvisie is het "fundament op orde". Alleen aanvullende inzet op de niveaus in samenhang en regionaal platform, daar waar urgentie of bestaande afspraken er specifiek om vragen.
- De adviescommissie VTH (voorheen: commissie Van Aartsen) heeft geconstateerd dat er sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Dit heeft geleid tot het Programma Versterking VTH-stelsel). Hierin werken gemeenten, provincies, omgevingsdiensten, Unie van Waterschappen en diverse ministeries samen aan de versterking van het VTH-stelsel. Eén van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. Het IBP VTH heeft daarom robuustheidscriteria met kritische prestatie-indicatoren (kpi's) vastgesteld. Aan de omgevingsdiensten is verzocht om uiterlijk 1 oktober met behulp van een toetsingskader te bepalen of de diensten aan deze kpi's voldoet. De ODZOB is tot de conclusie gekomen dat nog niet aan alle kpi's (volledig) wordt voldaan. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld.
- In juli 2023 is de Ontwerpregeling Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2024 aan het algemeen bestuur voorgelegd. Er heeft hierbij zoveel als mogelijk afstemming plaatsgevonden met de GGD, Metropoolregio Eindhoven, Veiligheidsregio en de twee andere Brabantse omgevingsdiensten. De ontwerpregeling is toegezonden aan de colleges van de deelnemers met het verzoek een voorgenomen besluit te nemen tot vaststelling van de regeling en dit voorgenomen besluit voor een zienswijzeprocedure aan te bieden aan de raden en Provinciale Staten. In 2024 zal de regeling voor vaststelling worden aangeboden aan de deelnemers.
- In 2023 is gestart met het Programma voor- en nazorg Omgevingswet; een nieuwe fase in de voorbereiding op de Omgevingswet. Het staat in het teken van de overdracht van programma naar de lijn. Het oefenen en inregelen heeft als resultaat opgeleverd dat de systemen getest zijn en dat er regionaal ketentesten zijn uitgevoerd, op basis waarvan de samenwerkingsafspraken nader zijn gedetailleerd. In het najaar is vervolgens in samenwerking met deelnemers geoefend met echte (Wabo-)aanvragen.
- Het stikstofdossier kende, net als de voorgaande jaren, ook in 2023 vele uitdagingen met nieuwe voornemens en regelgeving vanuit Rijk en provincie. Er zijn zeer veel onduidelijkheden en rechtbanken in Nederland deden uitspraken in veel zaken die rechtstreeks de Wnb-vergunningverlening raakt. Indirect is er in veel gevallen ook impact op de Wabo-vergunningverlening en toezicht en handhavingstaken. De nieuwe jurisprudentie zorgt voor veel onzekerheid in de uitvoeringspraktijk. Samen met de andere Brabantse Omgevingsdiensten is er een handelingsperspectief opgesteld dat moet dienen als leidraad voor de uitvoering.

**Risico's**

Ten behoeve van de Ontwerpbegroting 2025 en jaarrekening 2023 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Uit de inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's met de grootste potentiële impact € 1.105.000,- bedraagt.

Informatierisico's

- Ransomware

Imago/Politieke risico's

- Publiciteit en negatieve berichtgeving leidt tot negatief imago

Financiële risico's

- Niet-actuele beheer- en investeringsplannen voor apparatuur / faciliteiten en PBM's
- Toename regeldruk vanuit de rijksoverheid

Personeelsrisico's

- Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten
- Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur
- Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers / inhuur via flexibele schil.

**Niet afgedekte risico's**

De algemene reserve bedraagt ultimo € 1.200.000-. Dat is meer dan bovenstaande verwachtingswaarde van de risico's. Vandaar dat de deelnemers geen ODZOB-risico's in hun eigen financiële buffers hoeven af te dekken.

**6. Gemeenschappelijke regeling Kempisch Bedrijvenpark (KBP)****Vertegenwoordiging gemeente Eersel**

**Algemeen bestuur:** Wethouder

**Dagelijks bestuur:** Wethouder

**Vestigingsplaats**

Bladel

**Doelstelling**

Grottere Kempische bedrijven willen graag uitbreiden, maar liever niet vertrekken uit de Kempen. Op de lokale terreinen mogen geen kavels groter dan 5.000 m<sup>2</sup> worden uitgeven (provinciaal beleid). De Kempen gemeenten zien bedrijven liever niet vertrekken naar bedrijventerreinen rondom de steden. Daarom ontwikkelen de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gezamenlijk een bedrijventerrein waar bedrijven >5.000 m<sup>2</sup> kunnen uitbreiden en doorgroeien. Behoud van werkgelegenheid en dus bevorderen van de leefbaarheid in de Kempen', is de hoofddoelstelling voor de realisatie van het Kempisch Bedrijvenpark.

**Relatie**

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de paragraaf: Grondbeleid

**Betrokkenen**

De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeente Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden

**Financieel belang**

De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat exploitatie sluitende is. Er wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.

**Financiële gegevens verbonden partij**

	01-01-2023	31-12-2023
Geraamd eigen vermogen	€ 14.043.000,-	€ 892.000,-
Geraamd vreemd vermogen	€ 4.621.000,-	€ 12.559.000,-
Geraamd exploitatieresultaat 2023	€ 0,-	



**Ontwikkelingen**

- Eind 2023 is een liquidatieplan vastgesteld
- Een interim-directeur is belast met de liquidatie van de GR KBP.
- Onderdeel van zijn takenpakket is het laten opstellen en vaststellen van de jaarrekening 2023, de uiteindelijke verrekening met de deelnemende gemeenten en afstemming met provincie om tot een juridisch juiste afronding van de GR te komen.
- De overdracht openbare ruimte is 1-1-2024 naar gemeente Bladel gegaan.
- Er is voor 2024 geen begroting meer opgesteld, enkel een liquidatiebegroting. Naar verwachting is de GR in Q3-2024 opgeheven.

**Risico's**

Het belangrijkste risico was vertraging in de gronduitgifte. Aangezien alle kavels zijn verkocht of gereserveerd is dit risico niet meer aan de orde.

**7. Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)****Vertegenwoordiging gemeente Eersel**

**Algemeen bestuur:** De vereniging van aangeslotene

**Vestigingsplaats**

Oirschot

**Doelstelling**

De stichting heeft ten doel het creëren van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de zelfstandige gemeenten, o.a. door het faciliteren van het regionaal inkoopbureau, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

In nauwe samenwerking met de aangesloten partijen regelt Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en -beheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT.

**Relaties**

Inkoop en aanbesteding zijn onderdeel van programma Algemene Baten en Lasten.

**Betrokkenen**

Ruim 35 gemeenten en publieke instellingen zijn aangesloten bij Bizob.

**Financieel belang**

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 95.079,-

**Financiële gegevens verbonden partij**

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 976.745,-	€ 1.302.202,-
Vreemd vermogen	€ 1.209.552,-	€ 1.973.315,-
Exploitatieresultaat 2023	€ 943.507,-	

**Ontwikkelingen**

Bizob ziet het als taak om bij te dragen aan het verder professionaliseren en verbeteren van inkoopstrategieën, aanbestedingsmodellen en contractbeheer. Hiervoor neemt Bizob actief deel in aan verschillende landelijke initiatieven, zoals het traject 'Beter Aanbesteden', de vakgroep Inkoopmanagement EZ/Pianoo en de vakgroep aanbestedingsrecht Pianoo. In 2023 werkte Bizob in Eersel en de overige deelnemende gemeenten aan een nieuw (lokaal) inkoopbeleid.

**Risico's**

De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten. Er zijn diverse risico's opgenomen in de bepaling risicoreserve.

- Capaciteitsprobleem i.v.m. conflict
- Capaciteitsprobleem i.v.m. schaarste op de arbeidsmarkt
- Aansprakelijkheid vanwege datalek
- Meerkosten ICT dan geraamd
- Kosten overgang ICT
- Licenties
- Onvoorzien ICT overgang

## 8. Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

### Vertegenwoordiging gemeente Eersel

**Algemeen bestuur:** Voltallige college

**Dagelijks bestuur:** Burgemeester

### Vestigingsplaats

Reusel-De Mierden

### Doelstelling

Het bevorderen van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de gemeenten. Het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten kunnen beïnvloeden. De taakvelden bestaan uit SSC, P&O, VTH en Maatschappelijke Dienstverlening. Daarnaast bestaan op andere terreinen lichtere samenwerkingsvormen tussen de deelnemende gemeenten, zoals overleg en aparte afspraken.

### Relatie

De taakvelden raken primair de bedrijfsvoering van de deelnemende gemeenten, zij komen voor in de programma's: Sociale voorzieningen, Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid en Algemene baten en lasten.

### Betrokkenen

Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.

### Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 4.973.685,-

### Financiële gegevens verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 856.952	€ 19.814
Vreemd vermogen	€ 12.601.953	€ 15.365.537
Exploitatieresultaat 2023	-/- € 100.610	

### Ontwikkelingen

Er is een aanzet gemaakt voor goed werkgeverschap. Bij elke afdeling is er input gevraagd over wat de werknemers verstaan onder goed werkgeverschap. Er zijn 135 onderwerpen benoemd in de teamoverleggen. Vele waren te clusteren, zodat er een paar grote thema's ontstonden. In 2023 is er aan de slag gegaan met de volgende 7 aandachtsgebieden.

1. De identiteit van de werkgever GRSK: Deze gebruiken we bijvoorbeeld voor onze arbeidsmarktcommunicatie zoals in vacatureteksten.
2. De organisatievisie: Denk hierbij aan managementsturing zoals het geven van ruimte aan professionals.
3. Werkdruk: Lean werken of het efficiënter maken van werkprocessen.
4. Interne verbinding: Hoe zorgen we voor het wij-gevoel.
5. Vergroten ontwikkelkansen: Werken aan een 'online academy' met vakopleidingen en persoonlijke ontwikkelmogelijkheden;

6. We zijn als GRSK "Samen Deskundig": Waarvoor staan wij als GRSK en wat is ons onderscheidend vermogen.
7. Faciliteren van behoeftes: Doen wat nodig is; een papierversnipperaar, een radio, een iPad of andere verzoeken die ervoor zorgen dat het werken voor een GRSK werknemer of team prettiger verloopt.

Er is een werkgroep opgericht om hier verdere sturing aan te geven.

Daarnaast is er ingezet op het werkgeversmerk. Een sterk werkgeversmerk draagt bij aan het vinden van de juiste medewerkers die duurzaam matchen bij de kern- en werkwaarden van een organisatie. Tijdens de employer brand-analyse van GRSK is er onderzoek gedaan naar de gewenste identiteit. Hierbij kwamen de waarden servicegerichtheid, ontwikkelen, betrokken, deskundig, vertrouwen en verantwoordelijkheid naar voren.

## **Risico's**

### Afdeling Staf

Bij de afdeling Staf zijn geen bijzondere risico's vastgesteld die met de activiteiten van deze afdeling verband houden.

### Afdeling SSC

Risico's bij SSC blijven mogelijke investeringen in de komende jaren met een verplicht karakter. Een verplichting kan ontstaan door extra eisen die het Rijk stelt c.q. nieuwe wetgeving waar gemeenten aan moeten voldoen. Een verplicht karakter van investeringen kan ook ontstaan waar softwareleveranciers updates van applicaties doorvoeren.

### Afdeling MD

De open-einde regelingen die de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening uitvoert dragen het risico in zich dat bij een toenemend beroep op deze regelingen, ook de bedrijfsvoeringskosten kunnen toenemen (als gevolg van extra benodigde inzet). Een voorbeeld hiervan in 2022 is de uitvoering van de EET (Eenmalige Energie Toeslag). Tegen de GRSK heeft een gerechtelijke procedure gelopen, welke was geïnitieerd vanuit een zorgaanbieder. Door de rechter zijn de vorderingen van de zorgaanbieder afgewezen. Een eventuele voortzetting van deze procedure behoort tot de mogelijkheden.

### Afdeling VTH

De effecten van de Omgevingswet voor de deelnemende gemeenten zijn op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt de invoering van deze wet ook als risico aangeduid.

### Algemeen

- Personele knelpunten door een krappe arbeidsmarkt, langdurig ziekteverzuim in combinatie met duurdere inhuur.

Met regelmaat wordt de GRSK geconfronteerd met personele knelpunten door krapte in de krapte arbeidsmarkt of langdurig ziekteverzuim. We zien echter dat de arbeidsmarkt nog steeds leidt tot moeilijk in te vullen vacatures met als gevolg meer inhuur en daardoor hogere kosten.

- Hogere indexering bestaande contracten door inflatie

Na de recordhoogte in de afgelopen jaren is de inflatie inmiddels weer aan het dalen. Echter de hoge inflatie van afgelopen jaren kan nog een na-effect hebben op de lopende contracten.

## **9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus**

### **Vertegenwoordiging gemeente Eersel**

**Algemeen bestuur:** Wethouder

### **Vestigingsplaats**

Bladel

### **Doelstelling**

Het Participatiebedrijf heeft tot doel het behartigen van het gemeenschappelijk en afzonderlijk belang van de deelnemende gemeenten en de colleges op het gebied van de uitvoering van de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening.

### Relatie

Participatiebedrijf KempenPlus is per 1 juli 2019 ontstaan uit het sociale werkbedrijf WVK groep en de Intergemeentelijke Sociale Dienst de Kempen. KempenPlus voert namens de deelnemende gemeenten de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit. De WSW kent vanaf 1 januari 2015 geen nieuwe instroom meer. De medewerkers die per 1 januari 2015 onder de WSW vielen, behouden hun status en rechten tot aan het eind van hun arbeidzame leven.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen vanaf 1 januari 2015 een beroep doen op de Participatiewet. De Participatiewet regelt de inkomensvoorzieningen voor uitkeringsgerechtigden maar beoogt zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te leiden naar zo regulier mogelijk werk. KempenPlus draagt bij aan de ontwikkeling van cliënten en gesubsidieerde medewerkers en aan het vinden van een passende baan voor cliënten. Enerzijds door bemiddeling naar de markt, al dan niet met een loonkostensubsidie en anderzijds zelf als werkgever.

### Betrokkenen

Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden

### Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2023 ad € 4.700.496,-

### Financiële gegevens verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 6.802.593	€ 8.378.144
Vreemd vermogen	€ 8.081.385	€ 12.361.808
Exploitatieresultaat 2023	€ 1.840.969	

### Ontwikkelingen

#### Iedereen deed mee in 2023

De opgave voor KempenPlus was ook in 2023 om ervoor te zorgen dat inwoners in alle omstandigheden bij KempenPlus terecht konden voor werk en voor inkomen. Aan die opgave is invulling gegeven.

In 2023 ging dat om circa 1500 inwoners van de Kempengemeenten, verdeeld over 18 doelgroepen.

De diversiteit in doelgroepen is de laatste jaren toegenomen. Nieuwe doelgroepen zijn onder meer personen die een beroep doen op de Wet Inburgering, Leefgeldregeling Oekraïne en TOZO. Met ingang van 2024 komt daar de doelgroep Bijzondere Bijstand bij.

Sinds de start van KempenPlus in 2019 is het aantal personen dat dienstverlening ontvangt van KempenPlus op een stabiel niveau met een lichte stijging. Er zijn wel ontwikkelingen per doelgroep; afname in de ene groep wordt gecompenseerd door toename in de andere groep. Daarbij dient ook gewezen te worden op de omstandigheid dat de inzet van KempenPlus per doelgroep – en ook binnen doelgroepen – zeer uiteenlopend is.

#### Wet Inburgering

De afdeling Werk & Participatie begeleidt inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk naar regulier werk. Ook zorgt deze afdeling voor een correcte verstrekking van uitkeringen aan personen die daar recht op hebben. De individuele detachering van medewerkers wordt begeleid vanuit deze afdeling. Deze dienstverlening is uitgevoerd naar tevredenheid van de cliënten en naar tevredenheid van de gemeenten die deze taak hebben belegd bij KempenPlus.

Belangrijke ontwikkeling bij deze afdeling is de constatering dat de uitvoering van de wet Inburgering in 2023 is achter gebleven op de aantallen die begroot waren. Dat betekent ook dat de kosten van uitvoering in 2023 aanmerkelijk lager zijn dan begroot. Daarbij wordt de kanttekening gemaakt dat de taakstelling niet lager is geworden, waardoor de kosten voor de uitvoering later komen dan begroot was.

#### Medewerkerstevredenheid

In 2023 is door KempenPlus bijzondere inzet geleverd op medewerkerstevredenheid. Goed werkgeverschap is een ambitie die invulling krijgt door praktische initiatieven. Toen werknemersorganisaties actie voerden om de cao's van werknemers uit doelgroepen gelijke tred te laten lopen met de algemene ontwikkelingen in arbeidsvoorwaarden, heeft KempenPlus concreet support gegeven aan onze medewerkers om kracht bij te zetten bij de eisen van de bonden. Vanuit KempenPlus zijn bussen vertrokken met onze medewerkers naar de acties van de bonden. De ongelijkheid in arbeidsvoorwaarden tussen cao's waar onze

doelgroepen in vallen en andere cao's waren voor het bestuur aanleiding om aan het einde van het jaar eenmalig een extra uitkering toe te kennen.

#### Versterking van de organisatie

Er is geïnvesteerd in de organisatie KempensPlus werkt efficiënter en effectiever dan voorgaande jaren.

Dat zien we terug in de rapportages en in de vorm van kostenreductie. In de lijn van de taakstellende bezuiniging op overhead zijn vacatures terughoudend ingevuld. Besloten is tot een taakstelling van 500.000 euro structureel vanaf 2025. Die opdracht is meer dan ingevuld door de eerste begrotingswijziging 2024. Inzet op beheersing van overheadkosten laat in 2023 reeds zien dat de genomen maatregelen reëel zijn, zonder dat de dienstverlening aan de doelgroepen tekort gedaan wordt. Op interne beheersing zijn aanwijsbare stappen vooruit gezet. Dat wordt bevestigd door de managementletter die de accountant afgegeven heeft bij de interim controle.

De ontwikkelingen in doelgroepen kunnen sinds kort real time gevolgd worden, met rapportage uit betrouwbare bronnen. Die bronnen zijn de IT-applicaties die gebruikt worden door de afdelingen. Gemeenten wordt toegang geboden tot deze nieuwe informatievoorziening. Vanuit gemeenten wordt deze ontwikkeling bijzonder gewaardeerd. De transparantie die ontstaat in de uitvoering van het werk oogst waardering.

De afwikkeling van de eigen programmakosten werd ingericht, waardoor deze vanaf 2024 onafhankelijk van GRSK kunnen worden afgewikkeld, inclusief de verantwoording daarvan. Een wijziging van de GR is tot stand gebracht waardoor de verantwoordelijkheid voor Bijzondere Bijstand vanaf 2024 bij KempensPlus ligt. Deze verandering is in afstemming met GRSK tot stand gebracht. Aanleidingen waren knelpunten in de uitvoering van de Participatiewet. Deze knelpunten zijn opgelost.

De samenwerking van gemeenten werd verder ontwikkeld in 2023. Op bestuurlijk en op ambtelijk niveau werd de samenwerking geïntensiveerd. Het proces van strategische verkenning is in gang gezet en krijgt in 2024 een uitwerking in maatregelen die toekomstbestendig zijn. De inhoudelijke afstemming met gemeenten verloopt goed.

Met klantgemeente Oirschot werd constructief overlegd en goede afspraken zijn gemaakt voor 2024. Gemeente Oirschot heeft te kennen gegeven om vanaf 2025 geen diensten meer af te nemen van KempensPlus.

#### **Risico's**

- Ontwikkelingen in de doelgroepen

Naast de prijsrisico's heeft KempensPlus te maken met kwantiteits- en kwaliteitsrisico's van de medewerkers en cliënten die een beroep op KempensPlus doen;

1. Hogere instroom cliënten;
2. Afname van het aantal medewerkers met een Sw-indicatie kan niet gecompenseerd worden door de instroom van medewerkers met LKS/BW;
3. Arbeidsvermogen (potentieel) van de medewerkers uit de doelgroep neemt af.

- Ontwikkelingen in de markt

Voor de bedrijfsresultaten is KempensPlus afhankelijk van de vraag in de markt en de economische ontwikkelingen. De volgende risico's hangen hiermee samen:

1. Wegvallen van vaste klanten en goed renderende opdrachten;
2. Aflopende contracten van groen met de gemeenten;
3. Aanpassen van de relatie met de gemeenten
4. Meer instromers dan de markt aan kan waardoor de tarieven onder druk staan;
5. Concurrentie voor laagbetaalde functies door lage loonlanden en robotisering.

- Chantage en andere schade door cybercrime e.d.
- Eigen risico WW/WIA
- Juridische geschillen
- Afwikkeling van de fraude
- Regeling vervroegd uittreden Sw-medewerkers en overige regelingen voor senioren medewerkers
- Wet inburgering/ Vluchtelingen Oost-Europa
- Brandstoffen en energieprijzen

## Privaatrechtelijke verbondenheden

<b>10. Brabant Water N.V.</b>		
<b>Vertegenwoordiging gemeente Eersel</b> Wethouder is lid van aandeelhoudersvergadering		
<b>Vestigingsplaats</b> Den Bosch		
<b>Doelstelling</b> Streven naar en waarborgen van een zo hoog mogelijke waterkwaliteit en de zorg voor een optimale drinkwatervoorziening voor alle burgers in het verspreidingsgebied.		
<b>Betrokkenen</b> Diverse aandeelhouders.		
<b>Financieel belang</b> Gemeente Eersel heeft een bescheiden deelname in het aandelenkapitaal ad. € 1.634,-*.		
<b>Financiële gegevens verbonden partij</b>		
	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	685 mln.	690 mln.
Vreemd vermogen	534 mln.	576 mln.
Exploitatieresultaat 2022	5,3 mln.	
<b>Risico's</b> Nihil, gezien bovenstaand vermogen. De levering en distributie wordt verzorgd door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.		
<b>11. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)</b>		
<b>Vertegenwoordiging</b> De gemeente heeft zeggenschap in BNG via stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50). College wordt uitgenodigd voor deelname aan algemene jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.		
<b>Vestigingsplaats</b> Den Haag		
<b>Doelstelling</b> De N.V. Bank Nederlands Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.		
<b>Betrokkenen</b> De gemeenten, provincies en het Rijk zijn aandeelhouder van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.		
<b>Financieel belang</b> Het aantal aandelen à € 2,50 (nominaal) van de gemeente bedraagt 121.021*. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in BNG heeft. Wij ontvangen jaarlijks een dividend.		
<b>Financiële gegevens verbonden partij</b>		
	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	4,615 mln.	4.721mln.

Vreemd vermogen	107,459 mln.	110,819 mln.
Exploitatieresultaat 2023	254 mln.	
<b>Risico's</b>		
Het uit te keren dividend.		

*Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr, artikel 35) kan de gemeenteraad invloed uitoefenen op de begrotingen van bovenstaande gemeenschappelijke regelingen doordat het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling de ontwerpbegroting acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe moet zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is verrat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.*

\*Gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs

## 7. Grondbeleid

### 7.1 Algemeen

Het grondbeleid heeft invloed op en samenhang met de realisatie van beleidsvoornemens op het terrein van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer en de economische structuur. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Grondbeleid richt zich in de gemeente op twee afzonderlijke hoofditens, namelijk:

- a. Grondbeleid in het kader van exploitatiegebieden voor het bouwen van woningen en bedrijven;
- b. Grondbeleid in het kader van cultuurgronden en natuurgonden.

Deze paragraaf geeft hoofdzakelijk de stand van zaken en (toekomstige) ontwikkelingen weer van de bouwgrondexploitaties en pachtgronden.

In de gemeentelijke nota grondbeleid welke op 17 december 2017 is vastgesteld, zijn de beleidsuitgangspunten voor het te voeren grondbeleid binnen de gemeente Eersel geformuleerd. Deze uitgangspunten vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende, binnen het grondexploitatieproces te onderkennen, uitvoeringstrajecten. De gemeente Eersel voert bij locatieontwikkeling altijd een regierol en zal proactief zijn bij de keuze van het voor haar beschikbare instrumentarium. De instrumenten die ingezet worden moeten leiden tot het gewenste ruimtelijke resultaat.

### 7.2 Doelstelling grondbeleid

In de begroting 2023 is als doelstelling weergegeven dat er voor de komende 5 jaren er gemiddeld 110 woningen per jaar gerealiseerd zouden gaan worden. In 2023 zijn er 104 woningen opgeleverd wat betekent dat we de doelstelling voor 95% gerealiseerd hebben. Voor 2024 verwachten we dat er rond de 120 woningen worden opgeleverd. Pas in 2025 zien we de inspanningen terug van de aanpak rondom cyclisch bouwen. In dat jaar verwachten we dat er 250 woningen gereed gemeld gaan worden. Voor een nadere specificatie van deze aantallen wordt op deze plaats verwezen naar programma 3.

### 7.3 Bouwgrondexploitatie

#### *Inleiding*

De basis voor de uitvoering van ruimtelijke plannen ligt bij het vormen van ruimtelijk beleid (bestemmingsplannen, structuurvisie). Grondbeleid draagt bij aan de uitvoering: het is een belangrijk instrument voor verwezenlijking van dat ruimtelijke beleid. Aan de hand daarvan wordt een grondexploitatie in gang gezet en een daaraan ten grondslag liggende exploitatieberekening opgesteld.

#### *Driedeling*

Voor grondexploitaties geldt, conform het BBV, een administratieve scheiding tussen actief en faciliterend grondbeleid. We kennen de volgende driedeling:

1. Bouwgronden in exploitatie;
2. Materiele vaste activa;
3. Faciliterend grondbeleid.

#### ad. 1: Bouwgronden in exploitatie (BIE)

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans.

ad. 2: Materiële vast activa

Gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond maar waarvoor nog geen grondexploitatiebegroting is vastgesteld zal als materieel vast actief worden aangemerkt en verantwoord.

ad. 3: Faciliterend grondbeleid

Bij gronden die in bezit zijn van een private partij waarbij deze grond wordt ontwikkeld door deze private partij is er sprake van faciliterend grondbeleid. De gemeente treedt in deze gevallen op als overheid die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

*Bouwgrondexploitaties*

Jaarlijks geven wij, in het kader van de jaarrekening, een toelichting op de financiële positie van de “grond-exploitatie-activiteiten” per 31 december van het afgesloten boekjaar. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondexploitatieberekeningen van de complexen en de tot deze datum gerealiseerde inkomsten en uitgaven.

*Gevoeligheidsanalyse*

De toepassing van grondpolitiek is afhankelijk van vastgestelde ambities in beleidsvisies, de marktomstandigheden en is locatie gebonden. In het (verre- en recente) verleden heeft de gemeente via actieve grondpolitiek enkele grondaankopen gedaan om strategische grondposities te kunnen bezitten.

De grondexploitatie is gevoelig voor wijzigingen in economische ontwikkelingen en onderliggende parameters, zoals rente, inflatie en prijzen. De gemeente acht het van belang de ontwikkelingen en de impact daarvan op de verwachte resultaten nauwlettend te volgen. Om inzicht te krijgen in de actuele financiële positie van de grondexploitatie herijkt de gemeente de grondexploitaties, daar waar noodzakelijk, daarom tweemaal per jaar.

Voor de grondexploitaties 2023 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	De civieltechnische kosten zijn geraamd op het prijspeil 2024. Voor een actuele doorkijk gaan we uit van een bedrijfseconomische benadering en is vanaf 2024 rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2,5% voor de uitgaven. De inkomsten zijn niet gecorrigeerd aangezien deze prijzen contractueel zijn vastgelegd.
Rente	Voor 2023 bedraagt de rente 1,637% van de boekwaarde. Voor toekomstige boekwaarden als gevolg van nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten wordt een gemiddelde rente vreemd vermogen gehanteerd van 1,637%.
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per februari 2024 met als prijspeil 1-1-2024. Voor het bepalen van de kosten in de grondexploitatie zijn er door de vakafdeling kostenramingen gemaakt. Deze kostenramingen zijn gebaseerd op de hoeveelheden die voortvloeien uit inrichtingstekeningen behorende bij de desbetreffende grondexploitatie of op basis van daadwerkelijk aanbesteding. De fasering van de werkzaamheden en de kosten in de verschillende jaarschijven zijn gekoppeld aan de verwachte uitgifte van grond per fase.
Opbrengsten gronduitgifte	Ten aanzien van de geraamde, nog te realiseren opbrengsten heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd: De basisgrondprijzen worden jaarlijks door het college vastgesteld op basis van een deskundigenadvies. De uitgifte in de verschillende jaarschijven vloeien voort uit het woningbouwprogramma welke door het college is vastgesteld. Hierbij wordt ook rekening gehouden met afspraken welke voortvloeien uit uitgiftecontracten.
Opbrengsten bedrijventerrein	De basisgrondprijzen worden jaarlijks door het college vastgesteld op basis van een deskundigenadvies.
Disconteringsvoet	Vanaf 2022 is conform de financiële verordening van de gemeente Eersel de verliesvoorziening berekend op basis van eindwaarde. Derhalve wordt de disconteringsvoet voor de verliesvoorziening niet meer toegepast.



### Vennootschapsbelasting (VpB)

Gemeente Eersel is VpB-plichtig voor een drietal onderdelen, zijnde bouwgrondexploitatie, opbrengst afval en opbrengsten bosbeheer. Voor het bosbeheer geldt een vrijstelling waardoor dit niet leidt tot lasten. Voor het onderdeel opbrengsten afval is het positieve belastbare bedrag zeer beperkt (circa € 3.000,-). Derhalve heeft de vennootschapsbelasting nagenoeg geheel betrekking op de bouwgrondexploitatie.

In 2023 is aangifte gedaan voor de VpB voor het positieve belastbaar bedrag € 608.654--. De te betalen VpB 2023 bedraagt € 143.447,-. De VpB last maakt onderdeel uit van een van de verplichte taken in programma 10 en komt ten laste of ten gunste van de exploitatie.

### Tussentijds winstnemen

De (tussentijds) winstneming geschiedt conform de aanvullende notitie van de commissie BBV van maart 2018. Dit betekent dat het voorzichtigheidsprincipe moet worden losgelaten en winst moet worden genomen volgens de Percentage of Completion (POC) methode. Voor de onzekerheid in de doorkijk van zowel de uitgaven als inkomsten mag de gemeente een correctie toepassen. Gemeente Eersel houdt voor deze onzekerheid op zowel de uitgaven als inkomsten een percentage van 10% aan. Het te nemen resultaat 2023 conform de BBV bedraagt € 1.115.064,-. In dit resultaat is het verlies in Eersel West ter grootte van €48.363,- verwerkt.

### Ontwikkeling bouwgrondexploitaties

In 2023 hebben we een bedrag van €89.734,- kunnen laten vrijvallen aan de voorziening exploitatieverliezen grondexploitaties. Daarnaast dient er conform het BBV betreffende drie exploitaties een winst genomen te worden van totaal € 1.163.427,- en nemen we het verlies van één exploitatie voor een bedrag van €48.363,-.

Het gaat om de volgende grondexploitaties:

<i>Complex</i>	<i>Mutatie voorziening in 2023</i>	<i>Totalen</i>
- Koemeersdijk	<u>€ 89.734,-</u>	€ 89.734,-
	<i>Winstnemingen in 2023</i>	
- Meerheide III	€ 230.000,-	
- Poelenloop	€ 63.428,-	
- Duizel Noord	€ 870.000,-	
- Eersel West (betreft een verlies)	<u>-/€ 48.363,-</u>	€ 1.115.064,-
Totaal		€ 1.204.798,-

De bouwgrondexploitatie Poelenloop wordt in 2023 afgesloten, waardoor de restantwinst kan worden genomen. Ook de bouwgrondexploitaties Eersel West wordt afgesloten. Deze grondexploitatie was vastgesteld om de verkoop van grond aan de dierenkliniek mogelijk te maken. Inmiddels zijn de plannen rondom Eersel West gewijzigd en is er een raadsbesluit genomen om in Eersel West het zwembad te vestigen. Hiervoor is april 2024 een nieuw raadsbesluit genomen waardoor er een nieuwe grondexploitatie voor de realisatie van het zwembad is vastgesteld. Meerheide en Duizel Noord zijn lopende exploitaties waar de winst wordt genomen volgens de POC methode.

### Toelichting per grondexploitatie

We beginnen deze toelichting met de plannen toe te lichten waarbij er sprake is van een mutatie van de verliesvoorziening.

- Voor het plan Koemeersdijk is in 2022 een verkoopovereenkomst gesloten met een ontwikkelende bouwer. De levering van deze gronden heeft, behoudens één kavel, in 2023 plaats gevonden. In totaal gaan er 39 woningen gerealiseerd worden waarvan de meeste in 2024 opgeleverd zullen worden. Na de oplevering van de woningen kunnen we in 2025 starten met de werkzaamheden voor het woonrijpmaken. De kosten voor het woonrijpmaken en de rentekosten hebben we naar beneden kunnen bijstellen waardoor we de verliesvoorziening voor een bedrag met €89.437 kunnen laten vrijvallen.

Uit de hiervoor gepresenteerde tabel blijkt dat bij drie complexen sprake is van winstnemingen en bij Eersel West van een verliesneming.

- In het plan Meerheide III zijn alle gronden in 2022 reeds verkocht. In totaal hebben we €20.812.947 aan gerealiseerde opbrengsten. De reeds gerealiseerde opbrengsten zijn daardoor uitgekomen op 100% van de totale opbrengsten in het plan. De kosten zijn voor 91% gerealiseerd. Conform de voorschriften voor het tussentijds nemen van winst zoals wettelijke voorgeschreven moeten we 91% (gerealiseerde kosten) maal 100% (gerealiseerde opbrengsten) = 91% aan tussentijdse winst

nemen. De tussentijdse winstneming komt daarbij uit op een bedrag van € 9.860.000,- rekening houdende met de correctie op de verwachte winst aan het einde van de looptijd van 10% van de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten. Tot en met het boekjaar 2022 hebben we reeds een tussentijdse winst genomen van € 9.630.000,- waardoor er nu aanvullend een bedrag van €230.000,- aan tussentijdse winst moet worden genomen.

- Het plan Poelenloop sluiten we af. Daardoor kunnen we het restant winst ter hoogte van €63.428 nemen.
- In 2023 hebben we in het plan Duizel Noord een bedrag van €693.459, - aan grondopbrengsten ontvangen. Daarmee hebben we 90% van het totaal aan grondopbrengsten ontvangen. In 2023 hebben we €300.943 aan kosten gerealiseerd waarvan het overgrote deel de kosten betreft van het bouwrijpmaken. Daarmee hebben we 89% van de kosten gerealiseerd. Volgens de POC methode moeten we daarom 80% van de geprognoseerde winst tussentijds nemen. De tussentijdse winst komt uit op een bedrag van €2.120.000. Omdat we reeds €1.250.000 aan tussentijdse winst genomen hebben kunnen we voor het boekjaar 2023 nog €870.000 als tussentijdse winst nemen.

Overzicht resultaatverwachting einde looptijd alle complexen:

<i>Complex:</i>	<i>Boek waarde per 31-12-2023 (=batig saldo)</i>	<i>Geraamde nog te maken kosten</i>	<i>Geraamde nog te realiseren opbrengsten</i>	<i>Verwachte beschik. over voorziening verlieslatend complex (nominale w.)</i>	<i>Verwacht resultaat resterende periode (nominale w.)</i>	<i>Verwacht resultaat resterende periode (contante w.)</i>
complex Meerheide III	-2.024.959	915.127	0	0	1.109.831	1.017.597
complex Duizel Noord	-723.098	1.257.024	1.317.618	0	783.692	760.359
complex Koemeersdijk	-80.287	1.322.970	9.667	1.233.016	0	0
complex De Poelenloop	0	0	0	0	0	0
complex Eersel-West	0	0	0	0	0	0
	-2.828.344	3.495.121	1.327.284	1.233.016	1.893.523	1.777.956

Mede met inachtneming van eerder genoemde uitgangspunten, worden de nog te maken lasten en baten vanaf 2023 geraamd op respectievelijk € 3.495.121,- en € 1.327.284,-. De totaal geraamde beschikking over de verliesvoorziening bouwgrondexploitatie bedraagt € 1.233.016,- en het positieve resultaat op basis van eindwaarde van de lopende exploitatie wordt geraamd op € 1.893.523,-. Op basis van contante waarde bedraagt het positieve resultaat per 1-1-2023 € 1.777.956,-.

#### **7.4 Algemene reserve bouwgrondexploitatie**

De gemeente heeft om onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te kunnen vangen een afzonderlijke buffer in de vorm van een algemene reserve bouwgrondexploitatie. Hierbij moet met name gedacht worden aan risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen waardoor de gronduitgifte over de gehele linie stagneert. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de begroting en jaarrekening (zie ook de paragraaf grondbeleid). In de nota grondbeleid wordt een methodiek besproken die goed aansluit op de financiële risico's. De ondergrens is conform de grondnota vastgesteld op € 2.500.000,-. De minimale omvang van de buffer wordt jaarlijks opnieuw berekend. Omdat de minimale omvang hoger is dan de benodigde berekende reserve is voor 2023 de buffer vastgesteld op € 2.500.000,-. Dit betekent dat in het raadsvoorstel bij de jaarrekening zal worden voorgesteld om € 1.200.000,- af te romen zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Alle onderhanden plannen zijn inhoudelijk bezien en ook qua planning financieel doorgerekend. Op basis hiervan kon het verloop van de algemene reserve grondexploitatie opgemaakt worden.

Overzicht verloop stand algemene reserve grondexploitatie							overzicht 1		
	(x € 1.000,-)								
(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<b>Saldo reserve per 1 januari</b>	2.904	2.599	2.608	2.523	2.523	2.513	2.513	2.527	2.517
Bij: Rentetoevoeging (incl. rente resultaat, vanaf 2022 geen rentetoevoeging meer)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bij: Bijdrage van Alg.res.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutatie voorziening wegens verliezen	155	89	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging conform resultaatbestemming (resultaten bouwgrondexploitaties t-1)	1.940	4.020	1.115	600	290	0	114	890	0
Af: inbreng landbouwgrond Koemeer 2e fase	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Af: bijdrage in Algemene reserve (cfm iflo-methode)	-2.400	-4.100	-1.200	-600	-300	0	-100	-900	0
<b>Saldo reserve per 31 december</b>	<b>2.599</b>	<b>2.608</b>	<b>2.523</b>	<b>2.523</b>	<b>2.513</b>	<b>2.513</b>	<b>2.527</b>	<b>2.517</b>	<b>2.517</b>
Voorgestelde storting in t+1, zijnde resultaat bouwgrondexploitatie	4.020	1.115	600	290	0	114	890	0	0
<b>Saldo inclusief voorgestelde storting</b>	<b>6.619</b>	<b>3.723</b>	<b>3.123</b>	<b>2.813</b>	<b>2.513</b>	<b>2.627</b>	<b>3.417</b>	<b>2.517</b>	<b>2.517</b>
Minimale omvang buffer volgens grondnota	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Tekort (-) danwel overschot (+)	4.119	1.223	623	313	13	127	917	17	17
<b>Voorstel tot afroming t+1 (afgerond)</b>	<b>4.100</b>	<b>1.200</b>	<b>600</b>	<b>300</b>	<b>0</b>	<b>100</b>	<b>900</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

## 7.5 Risico's

### Grondexploitaties algemeen

Bij grondexploitaties waar de gemeente een actieve grondpolitiek voert en grondaankopen verricht loopt de gemeente risico's. Deze zijn het gevolg van langdurige looptijd van plannen en planvorming, inschatting van parameters, marktwerking en betrokkenheid van partijen en hiermee corresponderende belangen. Het is niet erg dat deze risico's gelopen worden mits men bewust is van aanwezige risico's en deze goed "gemonitord" worden. Risico's zijn niet louter negatief. De definitie van een risico is dan ook een mogelijke gebeurtenis die een negatieve (bedreiging) of positieve (kans) invloed kan hebben op het realiseren van de strategie, doelstellingen of uitkomsten van de grondexploitatie. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld effecten van rentestijgingen, inflatie en planvertragingen. Bij het maken van plannen en bij (grond) onderhandelingen wordt steeds rekening gehouden met mogelijke effecten van planvertragingen, fluctuaties van grondprijzen en toename van rentekosten door meerdere varianten en scenario's door te rekenen om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen. In de fasering van de grondexploitaties is rekening gehouden met een reële uitgifte uitgaande van de huidige marktomstandigheden.

### Kempisch bedrijvenpark

De gemeente Eersel is voor 25% eigenaar van de gemeenschappelijke regeling Kempisch Bedrijven Park (KBP). Dit betekent ook dat zij voor 25% de risico's draagt van het KBP. Jaarlijks wordt door het KBP de jaarrekening opgesteld welke vanaf 2018 gecontroleerd wordt door Crowe Foederer te Eindhoven.

Alle kavels zijn verkocht in 2023. De levering van één kavel van ruim 0.2 ha vindt plaats in 2024. Reeds in 2022 zijn alle kavels aan de Burgemeester Gremstraat en Burgemeester Swachtenstraat verkocht en geleverd. De totale geraamde winst voor het Kempisch Bedrijvenpark is geraamd op circa € 22 miljoen. Dit was in de herziening grex van 2023 berekend op € 19,3 miljoen. Het verschil van € 2,7 miljoen komt door hogere uitgifteprijs en het vrijvallen van de voorziening beheer bedrijvenpark. Van het totale resultaat is in 2023 € 17.500.000,- uitgekeerd aan de deelnemende gemeente (t/m 2022 was aan winst € 3.700.000,- uitgekeerd). In het bedrag van € 17.500.000,- is € 10.000.000,- inbegrepen waarvan het besluit in december 2023 heeft plaatsvonden en is derhalve nog verwerkt in onze jaarrekening 2023. Het restant van de winstuitkering volgt na afwikkeling van de liquidatie, naar verwachting medio 2024.

## 7.6 Beheer overige gronden

Gemeente Eersel heeft een viertal soorten pacht, te weten:

- erfpacht gemeentebossen;
- erfpacht landbouwgronden;
- meerjarige/reguliere pacht;
- geliberaliseerde pacht.

Circa 500 ha. gemeentebossen zijn vanaf 1980 in erfpacht bij Staatsbosbeheer voor de duur van 50 jaar (tot 2030) met een verlengingsmogelijkheid van 25 jaar. In 2018 is er een oppervlakte van circa 195 hectare

(ha). onttrokken aan erfpacht en hierdoor terug in volle eigendom en beheer van de gemeente Eersel gekomen. De oppervlakte erfpacht Staatsbosbeheer is nu nog circa 303 ha.

Het aantal in erfpacht uitgegeven kavels landbouwgrond (vier overeenkomsten) heeft betrekking op een totale oppervlakte van circa 25,6 ha. De erfpachtcanon wordt jaarlijks aangepast op basis van de veranderpercentages die worden vastgesteld door de Rijksoverheid.

Gemeente Eersel heeft op 1 januari 2024 een landbouwareaal van ongeveer 238 ha (exclusief erfpachtgronden). Van deze 238 ha wordt ongeveer 165,5 ha meerjarig/regulier verpacht. De pachtsom wordt jaarlijks aangepast op basis van de veranderpercentages. De veranderpercentages hebben een wettelijke status en werken om deze reden van rechtswege door in de pachtovereenkomsten.

De overige gronden, circa 72,5 hectare, worden van jaar tot jaar verpacht (geliberaliseerde pacht). De geliberaliseerde pachtprizen zijn vrij. Gemeente Eersel vraagt vanaf 1 januari 2020 voor haar percelen groter dan 1 ha een pacht prijs van € 1.100,- of € 1.400,- per hectare per jaar. De hoogte van de pacht prijs is afhankelijk van de vorm, ligging, oppervlakte en kwaliteit van de kavel. Voor de percelen kleiner dan 1 ha betalen de pachters een prijs van € 750,- per hectare per jaar.

## 8. Wet open overheid

### **Wat is de Wet open overheid?**

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. Artikel 3.5 Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de jaarstukken verslag moet doen van de uitvoering van de wet. In deze paragraaf doen wij voor de eerste keer verslag van de uitvoering van de Wet open overheid binnen onze gemeente.

### **Wat hebben we in 2023 aan de implementatie van de Woo gedaan?**

In 2023 hebben we voorbereidingen getroffen voor het actief openbaar maken van de informatiecategorieën die daarvoor in aanmerking komen binnen de Woo. In juni 2023 is de landelijke Woo-index, onder regie van de Rijksoverheid, gepubliceerd. Vervolgens is gestart met de stapsgewijze implementatie van de openbaarmaking. In 2024 wordt hiervoor software aangeschaft, die het mogelijk moet maken om alle informatiecategorieën binnen de Woo actief openbaar te maken via de index.

Naast dat een gemeente aan actief openbaar maken doet, kan binnen de Woo iedereen een verzoek doen tot openbaarmaking van informatie, een zogenaamd Woo-verzoek. Een Woo-verzoek kan alleen worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is, bij het openbaar maken de informatie. In 2023 hebben we 19 Woo-verzoek ontvangen. Daarvan is één verzoek ingetrokken en zijn drie verzoeken niet in behandeling genomen.

Gedurende 2023 werd ten slotte gewerkt aan de verbetering van de informatiehuishouding. Zo werd digitale vastlegging in 2023 officieel leidend, boven het archiveren op papier. Ook werden papieren archieven omgezet naar digitale varianten en overgezet naar het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) of werd overzetting voorbereid.